

NORSKE statsunderstøttede

Folke-
Bok-
Samlin-
= ger

Denne bok tilhörer:

Narvik folkebibliotek

WILHELM HAUFF

EVENTYR

I. KARAVANEN

Marvik folkebibliotek

OSLO - DET NORSKE SAMLAGET 1928

H A U F F S E V E N T Y R

Narvik folkebibliotek

WILHELM HAUFF

E V E N T Y R

UMSETTE FRAA TYSK AV
MARTA STEINSVIK

I. KARAVANEN

NB Rana
Depotbiblioteket

Narvik folkebibliotek

OSLO

DET NORSKE SAMLAGET 1923

Utgått av Narvik
bibliotekers samlinger

950.
~~Narvik Folkebibliotek~~
~~Magasinet~~

KARAVANEN

Det var ein gong ein stor karavane, som tok burt-igjenom øydemarki.

Paa den audslege, vidsveimde sletta, der ein til vanlegt saag berre himmel og sandmoar, høyrde ein no bjølleklang og kamel-selety som ringla. Ei diger sandsky gjekk fyre og synte, at eitkvart sers stod paa. Og kom det eit vindkast og kløyvde skyi, skein det av blanke vaa-pen og staselege bunader.

Burtimot karavanen kom ein mann rideende. Hesten han sat paa var ein gild arabar med eit tigerskinn til sål. I det skarlak-raude ridestellet hekk sylvbjøllor, og ein fin fjørdukst stod ende upp framme paa hestehovudet.

Mannen sjølv saag baus ut og var staseleg klædd. Paa hovudet bar han ein kvit turban utsauma med gull. Kaapa og den vide broki var av skarlaks-ty, og eit stort sverd hekk att-med sida.

Turbanen hadde han drege langt ned i panna, og der nedunder brann dei svarte augo som gløder undan haarrike augnebruner. Ei stor bøygd nase og langt munn-skjegg gjorde ikkje andletet blidare. Han var helst som ein røvar aa sjaa til.

No dreiv han paa hesten og hadde snart naatt burttil ferdafylgjet.

Det var noko so sjeldsynt, at ein einsleg mann kom ridande igjenom øydemarki, at vaktmennene skunda seg og rette spjot imot han.

«Kva stend paa!» ropa ryttaren. «Trur de, ein einsleg mann kjem og vil ta paa dykk, so mange som de er?»

Daa skjemdest dei og tok spjoti til seg.

Hovdingen i vaktflokkene reid burt til framandkaren og spurde kva han vilde.

«Kvar er eigaren av karavanen? spurde ryttaren.

«Det er ikkje ein mann aaleine som eig den,» var svaret, «men ein flokk kjøpmennar som hev vore i Mekka og no er paa heimveg. Me fylgjer dei igjenom øydemarki, med di allslags ramp fer og rek og er ute etter rike ferdafolk.»

«Tak meg til kjøpmennene daa,» sa framandkaren.

«Det kann me ikkje,» svara hovdingen. «Me lyt lenger og kann ikkje stogga her. Kjøpmennene er langt etter, minst ein fjordung-veg.

Men vil du vera med dit me held middagskvild
kann du faa dei i tale.»

Framandkaren svara ikkje. Han tok fram ei lang-pipe som var bundi fast til sålen, og gav seg til til aa røykja so det gauv etter, alt medan han sat og reid der jamsides hovdingen.

Hovdingen visste ikkje rett kva han skulde tenkja um mannen, men vaaga seg ikkje til aa spryrja beint ut um namnet hans heller. Han freista aa faa ei samrøde i gang, men framandmannen svara so stutt, at røda dovna av att.

Langt um lenge var dei framme paa kvilestaden. Hovdingen sette vakt ut. Sjølv heldt han framandmannen med lag, til resten av karavanen var framkommen.

Tretti kamelar med varor paa rygg kom no ræsande. Etterpaa dei att kom dei fem kjøpmennene som aatte alt dette.

Meste parten var eldre folk som saag støde og aalvorsame ut. Berre ein tottest vera mykje yngre enn hine, og han var og kaatare og meir lettliwa enn desse andre.

Etter dei kom det endaa ei mengd med kamelar og pakkhestar.

Dei hadde no slege upp telti, og kamelane og hestane batt dei rundt ikring.

I midten var eit stort telt av blaa silkeduk. Dit førde hovdingen framandkaren.

Dei fem kjøpmennene sat paa gullsuma putor, og svarte trælar bar til dei mat og drykk.

«Kven kjem du med der?» ropa den yngste kjøpmannen til hovdingen.

Fyrr denne fekk koma til ords, sa framandmannen:

«Eg heiter Selim Baruch og er fraa Bagdad. Eg skulde til Mekka, men so vart eg fanga av ein røvarflokk, og fyrst for tri dagar sidan var eg so heppen eg kom meg laus. Sjølve Guds profet maa det ha vore som lét meg høyra bjølleklangen fraa kamelane dykker, so eg fekk koma til folk. — De lyt lata meg faa fara i fylgje med dykk til me kjem fram til Bagdad. De skal ikkje ha gjort dette for inkje, for sjølve storvisiren (fyrsteministeren) er far min.»

Den eldste kjøpmannen svara som so:

«Selim Baruch, velkommen skal du vera! Me gjer so gjerne alt me kann for deg. Du fær setja deg inn-aat og taka til takke, slik me hev det.»

Selim sette seg burt-til kjøpmennene og aat og drakk i lag med dei. Sidan kom trælane og bar burt maten, og kveikte ei lang-pipe til kvar av dei.

Kjøpmennene sat der og røykte og mælte lenge ikkje eit ord. Endeleg sa den yngste av dei:

«Soleis hev me no sete paa tridje dagen og ikkje havt noko-slag fyre oss som kunde faa tidi til aa gaa. — Veit ikkje du, framandmann, noko me kunde trøyta tidi med?»

Framandkaren svara:

«Naar de fyrst spør meg, so veit eg sakte ei raad. Me kunde fortelja kvar-si soge, so kom nok tidi til aa gaa.»

«Det hev du mi sann rett i, Selim Baruch,» sa den gamle kjøpmannen. «Det gjer me, det!»

«Det var gildt, de lika det,» sa Selim. «Eg skal so gjerne sjølv fortelja eitkvart fyrst.»

Kjøpmennene drog seg velnøgde inn-aat, so dei skulde betre høyra.

Og so fortalte Selim Baruch soga um

KALIFEN SOM VAR STORK

I

Kalif *Chasid* i Bagdad laag ein ettermiddag og strekte seg lat burtpaa ein putebenk. Han hadde nyst sove middag og var rett i godlag. Det var han alltid, naar han hadde fenge middagskvildi.

Dette visste storvisiren hans og lyddest gjerne um han paa denne tidi.

I dag kom han òg, men saag so keid og leid seg ut, at kalifen laut spyrja, um eitkvart sers stod paa.

Storvisiren la armane i kross paa bringa, bøygde seg djupt for kalifen, og svara:

«Herre, det stend ein kræmar utanfor slottet, og han hev so mange gilde ting eg gjerne vilde ha kjøpt. Men eg er snaud for pengar i dag, so det er raadlaust aa tenkja paa den ting.»

Kalifen vilde gjerne gjera ministeren sin ein hugnad og sende bod paa kræmaren.

Det var ein liten tjukkfallen mann, svart-brun i andletet og fillut og føl som ein fant. Paa ryggen bar han eit skrin med allslags varor i, perlor og ringar, gilde pistolar, staup og kammar.

Kalifen og visiren saag paa alt, og til slutt kjøpte kalifen eit par pistolar til seg og stor-visiren, og ein ven ring til kona hans.

Daa kræmaren skulde lata att skrinet, fekk kalifen sjaa ei liti skuff, dei ikkje hadde sét nedi, og spurde um det var varor der med.

Kræmaren drog skuffa ut og synte dei ein daase med noko svart pulver i, og eit papir med ei underleg skrift som korkje kalifen eller visiren kunde lesa.

«Eg fekk dette av ein kjøpmann som fann det paa gata,» sa kræmaren. «Men eg skynar ikkje skrifti. Vil de kjøpa det, skal de faa det for ein spottpris, for eg fær venteleg ikkje selt det nokon stad, kor som er.»

Kalifen kjøpte det for moro skuld, og lét kræmaren gaa. Men di lengre han saag paa papiret, di meir forviten vart han, og spurde storvisiren um ikkje han kjende einkvan, som kunde tyda denne skrifti.

«Store herre,» svara denne. «Burt-med den store kyrkja bur ein mann som heiter Selim den vise. Kann henda kann han løysa denne gaata.»

Den vise Selim vart bodsend.

«Selim!» sa kalifen. «Dei segjer, du skal vera so urimeleg lerd. Sjaa no vel paa denne skrifti her og seg kva som stend der. Kann du tyda ho, skal du faa hundrad gullpengar. Kann du ikkje, fær du bank, med di du ber namnet «den vise» og ikkje fortener det.»

Selim bøygde seg djupt for kalifen og sa:
«Lat so skje, herre!»

Han saag lenge paa skrifti, og ropa til slutt:
«Det er latin, herre, eller du kann hengja meg upp!»

«So seg kva der stend!» bad kalifen.

Selim las:

«Du menneske, som dette finn, pris Gud for hans naade! Den som snusar av pulveret i daasen og segjer *mutabor*, han kann skapa seg um til kva dyr han vil, og skynar samstundes allslags dyremaal. Vil han verta menneske att, tarv han berre bøygja seg tri gonger mot aust og segja same ordet. — Men akta deg vèl, naar du er umskapt, so du ikkje kjem paa laatten; elles gløymer du galder-ordet burt, og lyt vera dyr, so lenge du lever.»

Daa Selim den vise hadde lese dette, vart kalifen baade glad og fegen. Han tok mannen i eid paa, at han aldri skulde nemna eit ord um dette til noko menneske og sende han ifraa seg med rike gaavor.

So gnika han seg i hendene og sa til storvisiren:

«Det var rett eit fagna-treff med denne kræmaren. Eg beintfram lengtar etter aa koma i dyreham. — Kom burt-til meg i morgen tidleg, so gjeng me ut paa marki, tek eingrand snus og skynar kvart levande kryp i skog og mark.»

II

Kalifen var berre so vidt i klædi komen morganen etter, so kom storvisiren. Han stakk daasen i lumma og var med visiren.

Dei laut langt og lenger enn langt, fyrr dei naadde ut or byen og burt-i marki. Men alt dei leita og gloste ikring seg, saag dei ikkje levande kryp nokon stad.

Endeleg kom visiren paa, at dei skulde gaa burt paa ein aaker ikkje langt derifraa. Her hadde han jamt set fugl, helst stork, og dei var so hjarteleg løgne aa sjaa paa, som dei valsa ikring paa dei lange skrinne beini sine og knepra med nebben.

Dette var kalifen med paa, og dei gjekk burt.

Der stod rett nok ein stork. Der kom det ein til, og verkeleg saag det ikkje ut plent som desse two stod og slo av ein prat.

«Eg vaagar skjegget mitt paa, at desse two langbeini hev ei gild samrøde no. Kva segjer du til aa verta stork, naadig-herre?»

«Det hev du rett i,» sa kalifen. «Men lat meg fyrst sjaa, kva som skal til, so me vert menneske att. — Det er rett, ja! Me skal bøygja oss tri gonger mot aust og segja *mutabor*, so vert eg kalif og du visir. Men me lyt akta oss, so me ikkje kjem paa laatten, elles er det ute med oss.»

Kalifen tok fram daasen, snusa rett godt, og flidde han til visiren, som gjorde likeins. So ropa dei baae: *mutabor!*

Daa vart leggene deira tunne og skrinne og raude, og dei fine gule skorne dei hadde paa føtene vart til stygge storkebein. Armane vart venger. Halsen skaut seg fram or akslene og vart minst ei aln lang. Skjegget var burte, og heile kroppen dekt med kvite fjør.

«Du hev rett ein gild snabel, storvisir,» sa kalifen. «Ved profeten sitt skjegg, maken til pulver» — —

«Eg segjer takk, herre,» sa storvisiren og bukka. «Um eg maatte vera so fri, so tek ikkje du heller deg mindre godt ut no du er stork, enn daa du var kalif. —

Men vil du som eg, herre, so lat os lyda etter kva dei segjer, dei two felagane vaare derburte um so er, at me verkeleg skynar storkemaal.»

Dei two nye storkane skunda seg burt til dei andre two, og det var ikkje fritt anna dei vart forbina, daa dei fekk høyra soveri samrøde:

«Godmorgen, fru Langbein, alt so tidleg paa føtene?»

«Aa, er det du, kjære Kneprenebb! Ja, eg laut ut etter noko mat til morgons. Hev du hug paa ein beitemakk eller eit paddelaar, kann henda?»

«Eg segjer takk, men eg hev ingen mathug idag. Eg kjem i anna ærend, eg. Far skal ha gjestebod i kveld, og eg skal dansa for gje-stene. No vilde eg berre av og øva meg upp ein grand fyreaat.»

Den unge storkejomfrua gjorde no dei løgnaste steg og kast burretter marki. Kalifen og visiren saag forundra paa ho. Men daa ho gav seg til aa staa paa ein fot og flaksa med vengene i seindregi takt, daa var dei ikkje gode til aa halda seg lenger. Dei sette i ein laatt, so dei heldt paa aa missa pusten.

Kalifen var den fyrste som raadde ved seg att.

«Det var daa synd me skulde skräma burt dei løgne fuglane. Elles hadde me kann henda fenge høyrt dei *syngja attpaa!*»

Men no kom storvisiren i hug, at det var so strengt forbode aa læ, naar ein var umskapt, og nemnde dette til kaliften.

«Mekka og Medina! Det skulde sjaa ut, um eg heretter laut vera stork all min dag. Kann *du* minnast det vrange ordet? Eg kjem det ikkje i hug lenger.»

«Me skulde bøygja oss tri gonger mot aust
og ropa mu — mu — mu — —»

Dei snudde seg mot aust og bøygde seg alt i eitt, so nebbene mest duppa i marki. Men trollordet var som blaase burt. Alt det dei bøygde seg og skreik mu — mu —, so hjelpte det ikkje.

Arme Chasid og visiren hans var og vart verande storkar.

III

Møduge og modlause vildra dei arme storke-menni burt-etter markene. Dei visste ikkje, kva dei skulde taka seg til. Or storkehamen kunde dei ikkje koma, og attende til byen vaaga dei seg ikkje.

Kven hadde hørt gjete, at ein kalif kunde verta til stork? Og endaa um folk trudde dette, kven vilde daa ha ein stork til kalif?

Dag etter dag smaug dei seg ikring, og svalt mest i hel; for ormar og paddor kunde dei ikkje eta, og røter hadde dei vondt for aa faa i seg med dei lange nebbane.

Einaste tidartrøyt dei hadde i dette syrgje-lege livet var aa fljuga upp paa eit hustak i byen og sjaa kva som der gjekk for seg.

Ein dag var det stort røre i byen. Gjenom alle gator drog eit drustelegt fylgje. — Dei slo paa trumme og bles i trompet. Fremst i fylgjet reid ein mann paa ein gild hest. Sjølv

var han overlag grumt klædd, og hadde ei mengd med tenarar ikring seg.

Halve Bagdad var paa føtene, og alle ropa og skreik: «Lenge leve Mizra, kalifen i Bagdad!»

Daa saag dei two storkane paa kvarandre, og kalifen sa:

«Skynar du no, kvi eg hev vorte forgjord, storvisir? Denne Mizra er son til trollmannen Kaschmir som er verste fienden min.

Men enno gjev eg ikkje upp all von. Fylg med, du trugne felagen min! Me vil gaa til profeten si grav. Kann henda vert trolldomen løyst paa denne heilage staden.»

So letta dei paa vengene og flaug burtimot Medina. Men det gjekk smaatt med fljugingi; dei hadde so liten tame.

«Aa herre,» stunde storvisiren, daa dei hadde floge eit par timars tid. «Du lyt orsaka, men eg greider ikkje dette lenger; du flyg so snøgt. Og elles so er det snart kvelden, so det er venteleg best me finn ein plass aa vera med natti.»

Chasid heldt med han i dette. Og daa dei saag røysane etter eit gamalt slott, flaug dei dit.

Fagre sulor stakk upp or grusdungane. Og fleire rom hadde seg so godt, at ein enno kunde sjaa kor staselegt huset maatte ha vore i sine velmakts dagar.

Chasid og felagen hans for rundt gangane
og vilde finna ein turr stad.

Med eitt stogga visiren upp.

«Store herre,» kviskra han stilt. «Det er nok taapelegt av ein storvisir, og endaa taapelegare av ein stork aa vera redd skrymt. Men ja menn er eg ille til mode, for tett her attmed høyrde eg det sukka og stunde so følt.»

Kalifen stogga og lydde etter. No høyrde han einkvan som grét.

Forviten vilde han gaa dit graaten kom ifraa; men visiren treiv han i vengene med nebbben og naudbad han, at han ikkje maatte vingla seg ut i nye vaadar. Men det hjelpte ikkje. Kalifen reiv seg laus, og pilta inn i ein myrk gang. Han kom snart til ei dør som stod paa glytt. Og der høyrde han skilleg koss det grét i eit rom innanfor.

Han støyte døri upp med nebbben, men vart standande der reint forbina. — I eit audslekt rom, som einast fekk dagsljos gjennom eit lite glas i taket, sat det ei stor katt-ule nedpaa golvet. Tunge taaror tipla or dei store, runde augo, og ut or den krøkte nebbben lyddest haase klagerop.

Men ikkje fyrr fekk ho sjaa kalifen og visiren, som no kom til, so sette ho i høge glederop. Med vengene gnika ho graaten or augo og ropa paa godt arabisk maal til dei two storkane:

«Velkomne, gode storkar! De er eit varsel um, at eg snart skal verta utløyst. Det er ein gong spaatt, at eg skal naa lukka mi ved ein stork.»

Kalifen vart storleg undren. Han bukka djupt, og sa:

«Etter dette, katt-ule, lyt eg tru, at du hev kome ut for same vanheppa som me. Men diverre, me er nok ikkje gode til aa frelsa nokon. Det skynar du best, naar du høyrer, koss alt hev bore til med oss.»

Kattula bad han fortelja alt, og det gjorde kalifen.

IV

Daa han slutta, takka ula han, og sa:

«No skal de høyra *mi* soge, og seg so, um eg ikkje hev aarsak til aa graata og klaga.

Far min er konge av India, og eg er einaste dotter hans; eg heiter Lucie. Den fæle trollmannen Kaschmir, han som forgjorde dykk, er den same som hev ført meg upp i ulukka. Han kom til far ein dag og fria til meg for sonen sin. Far er noko braa av seg og kasta han ned for troppene. Men han visste nok koss han skulde faa hemn. Ein dag eg sat ute i hagen, tok han tenar-ham paa seg og kom med ein torstedrykk eg hadde bede um. Paa den maaten vart eg forgjord til ei fæl katt-ule.

Eg vart mest ifraa meg av redsle, men eg kann enno minnast, at han tok meg hit og skreik inn i øyra paa meg, daa han gjekk:

«Her skal du vera, so føl at jamvel dyri flirer aat deg, — til du ein gong døyr, eller ein kvan vil hava eit sovore skrymt som deg til viv. Det kann far din ha til straff, for han var so kaut paa det.»

Sidan er mange maanader lidne, og her hev eg sete heile denne lange tidi. Eg kann ikkje ein gong finna ei liti trøyst i den fagre naturen, for eg er blind dagen lang.»

Ula kunde ikkje halda seg for graat, naar ho tenkte paa alt det ho hadde lote gaa igjenom, og gnika taarone or augo med vengen.

Kalifen vart staaande der reint fortenkt.

«Det ser ut som det er ein samanhang i dette,» sa han. «Men kvar finn me løysingi paa denne gaata?»

Ula svara:

«Eg trur mest, eg skynnar ho no. Den trollmannen som hev gjort oss baae so usæle, kjem hit ein gong kvar maanad. Lenger burt-i slottet er ei hall; der plar han halda lag med nokre vene. Meir enn ein gong hev eg stade utanfor døri og lydt paa dei. Daa fortel dei kvarandre um alt det fælslege dei hev gjort sidan dei var sist i lag. Kann henda kann de daa faa høyra att det vrange ordet de ikkje kann koma i hug no.»

«Aa hjartans deg, prinsesse,» ropa kalifen,
«seg oss, kvar denne halli er.»

Ula tagde ein augneblink, fyrr ho sa:

«De lyt orsaka, men eg kann berre segja det
paa eitt vilkaar.»

«So seg det. Alt du krev skal du faa,»
skreik kalifen.

«Ja, de skynar, at eg med vil gjerne verta
frelst. Men det kann eg ikkje, utan at ein av
dykk tek meg til viv.»

Storkane var noko lap-øynde og saag paa
kvarandre. So gjorde kalifen teikn til visiren
at han skulde fylgja utfor døri eit bil.

«Du storvisir,» sa kalifen, daa dei var so
langt komne, at ula ikkje kunde høyra dei.
«Det var eit leidt pék, dette. Men du kann daa
alltid taka ho du, veit eg.»

«Aa so no!» svara denne. «Og lata rette
kona mi klora ut augo paa meg, naar eg kjem
heim. Attpaa er eg ein gamal mann, og du,
herre, er ung og ugift. Det høver betre, at
du gifter deg med ei ung og fager prinsesse.»

«Ung og fager,» sukka kalifen. «Det er nett-
upp saki. Kven borgar for, at ho er ung og
fager. Dette vert daa rett aa kjøpa katt i
sekk.»

Dei stod der soleis ei stund og antrast um
dette. Men daa kalifen skyna, at visiren heller
vilde vera stork all sin dag enn aa gifta seg
med ula, laut han sjølv til endaa so uhuga
han var.

Ula vart ikkje lite glad. Ho sa, dei kunde ikkje ha kome paa ei betre tid; for det var nett i denne natt, trollmannen pla halda laget sitt.

Ho fylgde storkane burtetter ein lang, myrk svalgang. Endeleg saag dei det lyste or ei rive i murveggen, og ula bad dei for guds skuld fara varleg, for der inne var det.

Dei glytte igjenom riva i veggen og saag inn i ei stor hall. *Der* var høge gilde sulor, og gull og sylv so det lavde. Under taket hekk flust upp av manglita lampor, so halli var klaart upplyst. — Midt paa golvet stod eit bord med dei finaste matslag. Og inn til bordet stod putebenker, der aatte mann sat og godna seg.

Storkane kjende att den eine av desse mennene. Det var den kræmaren som hadde selt pulverdaasen til dei.

Sidemannen hans bad han fortelja nytt, og so fortalte han um kalifen og storvisiren som han hadde skapt um til stork.

«Kva for eit ord gav du dei?» spurde ein annan trollmann.

«Eit vrangt latinsk ord som heiter *mutabor*.»

V

Daa storkane høyrdette, visste dei mest ikkje til seg av glede. Dei pilta so skjott att-

ende burtigjenom gangen, at ula mest ikkje vann aa fylgja.

Daa dei var komne ut under berr himmel, snudde kalifen seg kløkt til ula og sa:

«Kjære ule, du hev frelst baade meg og venen min. Til takk bed eg um du vil verta vivet mitt.»

Sidan snudde han seg mot aust. Tri gonger bøygde storkane seg mot soli, som nett reis upp attum aasane.

«*Mutabor!*» ropa dei, og i ein-two-tri var dei menneske att. Herre og tenar laag i armane paa kvarandre og baade lo og grét paa ein gong.

Men kven var det, dei der saag!

Ei fager kvinne i dronningbunad stod framfyre dei. Ho var so ven at kalifen vart heilt upp fjetra.

Med ein smil rette ho handi ut imot han.

«Kjenner de daa ikkje att katt-ula?» spurde ho.

Det var kattula! Kalifen vart so daara av ho plent paa timen, at han ropa:

«Det er ei stor lukke, at eg hev vore stork!»

Alle tri i fylgje gav seg no paa vegnen til Bagdad. Som vel var fann kalifen i lumma si ein full pengepung. I den fyrste landsbyen dei kom til, kjøpte han hest og vogn, so det stod ikkje lenge paa, fyrr dei var framme.

Her i Bagdad vart folk storleg forstøkta

daa dei fekk sjaa kalifen att. Dei hadde meint at han var død, og no vart dei baade gilde og glade, daa den umtykte herren deira kom att.

So mykje harmare vart dei paa Mizra, som hadde loge seg truna til. Dei braut inn paa slottet og tok baade han og den gamle trollmannen til fange.

Kalifen baud, at dei skulde taka gamlingen burt i det same romet der ula hadde vore og hengja han upp der. Men sonen som ikkje kunde nokon av kunstene til far sin, gav kalifen valet millom aa døy eller aa snusa av trollpulveret. Han valde dette siste, og vart umskapt til stork. So sette dei han i eit jarnbur, og her laut han vera til han døydde.

Kalif Chasid fekk leva lenge og vel saman med dronningi si, uleprinsessa hadde vore.

Dei gildaste stundene han visste, var naar visiren um ettermiddagen lyddest burt um han. Daa rødde dei jamt um storke-eventyret sitt. Og naar kalifen retteleg var i godlaget hermde han etter visiren daa han var stork. Aalvorsamt gjekk han att og fram paa golvet, svinga med armane og synte koss visiren bukka og bukka og bøygde seg mot aust og skreik «mu-mu!»

Kalif-dronningi og borni hadde alltid sin største gaman av dette. Men gjekk kalifen *vel* lenge att og fram og nikka og skreik «mu-mu!», daa lo visiren og truga kalifen med, at heldt han ikkje no upp, so skulde han for sin part fortelja

kalifdronningi kva dei two hadde tala seg imil-lom utanfor døri til prinsesse *Kattule*.

Daa Selim Baruch hadde fortalt ut, takka dei han alle, og var baade gilde og glade.

«Ettermiddagen hev gjenge, so me aldri hev gaatt det,» sa ein og glytte ut. Kveldsvinden er sval, og me kunde enno koma eit godt stykke lenger.»

Det var dei alle med paa. Telti vart ned-tekne, og karavanen rusla av stad i rad og rekkje nett som fyrr. Dei reid mest all natti, for um dagen var det for heitt, og nettene var denne aarsens tid ljose og stjerneklaare.

Dei kom langt um lenge til ein god kvilestad, slo telti upp og roa seg.

Framandkaren stelte dei med og var so vyrk for han som vøre han beste freunden deira. Den eine gav han dynor, den andre overbreidsle, ein tridje laante han trælar. Han fekk det i det heile so godt, som hadde han vore heime.

Det leid langt paa dag daa dei vakna, og dei vart alle samde um, at her vilde dei vera til ut-paa kvelden. Daa dei hadde ete, drog dei seg nær i hop, og den yngste kjøpmannen sa til den eldste:

«Selim Baruch gav oss ein gild ettermiddag i gaar. Kva seier du Ahmed um aa fortelja oss eitkvart, anten det so er noko du sjølv hev vore ute for eller eit gildt eventyr?»

Ahmed tagde ei stund og tenkte etter.

Daa sa han: «Kjære vener, eg hev paa denne ferdi vorte kjend med dykk og veit at de er gode og trugne felagar. Selim kann eg i vissa òg lita paa. So no skal eg fortelja dykk noko ifraa mitt eige liv, som eg ikkje hev nemnt til levande menneske fyrr:

SOGA UM DAUDING-SKIPET

Far aatte ei liti kraambu i Balsora. Han var korkje rik eller fatig, men hadde nett so mykje at han var velberga.

Han ól meg upp som folk flest, og eg vart snart so stor at eg kunde hjelpa til paa bui. Daa eg var attan aar gamal, døydde han, sovidt eg kann skyna mest av ank over tusen gullpengar han hadde sett i ein skipspart.

Eg laut snart prisa han säl, som burte var. For nokre vikor etter frette me, at same skipet far hadde part i, var forlist.

Eg for min part vart ikkje knekt av denne vanheppa. Eg gjorde all medelen vaar i pengar og tok ut i verdi, vilde freista lukka. Berre ein gamal tenar fylgde med. Han hadde vore hjaa oss i mange, mange aar og vilde ikkje skiljast fraa meg.

I Balsora gjekk me um bord i eit skip som skulde til India. Det var god bør, daa me letta

anker. Men daa me hadde vore ute ei fjortan dags tid meinte kapteinen ein dag at me laut bu oss paa storm. Sjølv saag han heller ottefull ut; han var lite kjend paa denne leidi.

Me tok segli ned og berre dreiv med straumen. Natti kom. Det var klaarvêr og kaldt, og kapteinen tok til aa tru, at han hadde teke i miss. Men best det var, strauk eit skip me ikkje fyrr hadde set, tett framum oss. Ville rop og larm og staak lyddest ifraa dekket der, og eg laut storleg undrast paa, at dei vilde halda slikt syndigt leven um bord helst no som uvêr var ventande. Men kapteinen som stod jamsides meg vart naableik med eitt.

«Skipet mitt kjem til aa gaa til grunns,» ropa han. «Der sigler dauden.»

Fyrr eg vann aa spyrja kva han meinte, kom skipsfolket farande:

«Saag de det!» skrek dei. «Det er ute med oss!»

Kapteinen bad høgt ei bøn, og sette seg sjølv til rors. Men faafengt var det. Stormen kom farande og auka paa for kvar stundi. Og fyrr ein time var liden, støytte skipet paa grunn. Baatane vart sette paa vatnet og ikkje fyrr var siste matrosen komen nedi, so sokk skipet for augo paa oss.

Men faaren var ikkje slutt for det. Stornen øste havet upp, og baaten var snart ikkje styrande.

Eg heldt den gamle tenaren rundt halsen og me lova kvarandre, at me ikkje vilde skiljast.

Endeleg lyste det av dag. Men stormen vart hardare ut paa morgonsida, tok baaten og kvelvde han. Eg uvita i det same eg kom i sjøen. Daa eg vart ved sansar att sat den gamle trugne tenaren og heldt meg fast paa baatkvelven. Stormen hadde lagt seg no. Men skipet. Me var komne nær inntil, men alt det av skipsfolki heller.

Men ikkje langt undan vardest me no eit anna skip, som me dreiv burt imot. Daa me kom inn-til, saag eg at det var det same skipet me hadde set um natti og som hadde sett slik støkk i kapteinen og mannskapet.

Det stod ein underleg kaldtokke av dette skipet. Me var komne nær inn-til, men alt det me skreik etter hjelp, svara ingen oss. Og ingi folk saag me umbord. Me vart baae fælne. Likevel kom skipet som sendt ifraa Gud, og me laut vera glade me kom oss um bord. Nedetter skipssida hekk eit langt tog. Me bala oss burt til det og fekk tak i det.

Fyrst skreik eg paa folk so høgt eg kunde. Men det var stilt som i gravi um bord. So entra me oss upp etter toget. Eg fyrst, som lettast var.

Men du føle makt, kva maatte eg ikkje sjaa, daa eg kom upp paa dekk! Heile dekket var raudt av blod. Tjuge, tretti lik i tyrkisk bunad

laag spreidde burtetter dekket. Burtved stormastri stod ein mann i staselege klæde, med sabel i hand. Andletet var bleikt og avlaga, og gjenom panna stod ein stor nagle driven heilt inn i mastri.

Eg vart mest stiv av redsle og vaaga snaudt aa draga pusten. Endeleg var tenaren min og komen upp. Han vart ikkje mindre forstøkt, han enn eg, kann ein vita.

Langt um lenge tok me mod til oss og gjekk lenger. For kvart steget me tok, laut me snu oss og sjaa, um det ikkje hende noko endaa skræmelegare. Men alt var som fyrr. Ikkje ei levande sjel aa sjaa, andre enn me sjølve.

Endeleg kom me til ei tropp som bar nedunder dekk. Uviljande stogga me her og saag paa kvarandre.

«Aa herre,» sa den trugne tenaren. «Her maa ha hendt noko grøtelegt. Men um so skipet er fullt av draapsmenner, vil eg heller gaa lukt i armane paa dei enn vera lenger saman med desse liki.»

Eg tenkte som han, og me tok mod til oss og steig ned. Men det var stilt som i gravi her med; det svara i dei aude romi for kvart steget me tok. Me stogga upp utanfor kahytt-døri. Eg la øyra til lykleholet og lydde etter. Alt var stilt. Eg skauv upp døri. Alt laag i ustell. Klæde, vaapen og anna um kvarandre.

Mannskapet, eller i minsto kapteinen, maatte

ha sete og drukke for ikkje lenge sidan, for vinen laag endaa og flaut burt-etter bordet.

Me gjekk fraa rom til rom. Allstad fann me gildt silkety, kostelege perlor, og gull i mengd. Me aat og drakk av det me fann, og det var flust upp av allslag. Daa me var mette, steig me upp paa dekk att.

Men her saag det like følsleg ut. Me kom tilliks um, at me skulde velta liki i sjøen og vaska burt alt blodet.

Men eg skal segja, me vart fælne, daa det synte seg at ikkje eit einaste eitt lét seg rugga or plassen. Dei laag som dei var neglde. Me maatte ha brote upp dekket, skulde me fenge dei burt; men til det hadde me ikkje verkty. Heller ikkje kunde me faa kapteinens laus fraa mastri. Me var ikkje god til aa faa sabelen ut or handi hans, dimeir.

Det vart ein syrgjeleg dag. — Daa kvelden kom, bad eg gamle Ibrahim leggja seg til aa sova, so skulde eg sjølv halda vakt. Men daa maanen kom upp, — klokka kunde vel vera paa lag elleve, — vart eg so svevnug, at eg berre seig ende ned attmed ei tunne, som stod paa dekk, og sovna.

Men det var nok meir dvale enn svevn. For eg høyrdie skilleg, koss sjøen braut imot skipet, og segli blaffa og slo i vindien.

Best det var, totte eg at eg høyrdie manna-maal og trød og trakk paa dekk. Eg vilde reisa

paa meg og sjaa etter; men det var plent som eg vart halden med makt. Eg var ikkje god til aa faa augo upp eingong. Men mannsrøy-stene høyrde eg betre og betre; det var plent som balstyrne matrosar fór kringum paa dekk. Stundimillom totte eg, at eg høyrde kommando-rop, og tòg og segl som slo mot mastri.

Smaatt um senn vart svevnen djupare. Men eg totte endaa, at eg høyrde som i ein draum, at folk slost med blanke vaapen.

Eg vakna ikkje, fyrr soli stod høgt paa him-melen. Undren saag eg ikring meg. Stormen, skipet, daudingane og alt det eg hadde høyrt um natti stod enno for meg som ein fel draum.

Men daa eg skulde sjaa meg til, var alt som dagen fyreat. Urørlege laag liki der dei hadde lege. Urørleg stod kapteinen negld til mastri.

Eg lo aat draumen min og stod upp, gjekk ned til gamle Ibrahim.

Han saag paa meg med vitskræmde augo.

«Aa herre!» ropa han. «Eg vil heller lig-gja paa havsens botn enn vera her ei natt til.»

Eg spurde kva som stod paa, og han svara:

«Daa eg hadde sove eit par timar, vakna eg og høyrde, at det gjekk att og fram paa dekk. Eg tenkte fyrst, det var du. Men sidan høyrde eg, at det var minst tjuge, som sprang ikring, ropa og skreik. Til slutt kom tunge manns-steg ned troppi. Sidan visste eg ikkje meir

til meg. Berre av og til var det som eg vakna ein augneblink, og daa saag eg den same mannen som stod negld til mastri paa dekk sitja paa den stolen der, og syngja og drikka. Og han som ligg jamsides med han paa dekk i raude skarlaksklæde, han sat attmed og drakk.»

So fortalte den gamle tenaren.

De kann tru, eg vart til mode. Eg hadde daa òg høyrt daudingane. Aa sigla med slikt eit fylgje var ikkje hugnadlegt.

Ibrahim sat og gruna paa noko.

«No veit eg det,» ropa han. Han kom i hug eit vers som bestefar hans hadde lært han og som skulde hjelpe mot allslags trolldom. Han meinte paa, at dette verset skulde hjelpe for den tunge svevn-dvalen næste natt, helst naar me av hjarta bad til Gud.

I stor otte venta me paa natti. Attmed kahytta var eit lite kammers. Der vilde me sitja. Me bora fleire hol i døri, so me kunde sjaa over heile kahytta. Sidan stengde og læste me att, og Ibrahim skreiv Guds namn paa alle fire veggene. Dermed gav me oss til ro.

Klokka kunde vel vera paa lag elleve, daa eg vart so tung og svevnug, at eg mest ikkje kunde halda augo uppe. Gamlingen raadde meg daa til aa lesa ei bøn, og det hjelpte.

Best det var, var det som alt livna paa dekk. Tog og segl slo mot mastri. Trød og trakk

høyrdest paa dekk, og me skilde greidt fleire mannsrøyster.

I fleire minutt sat me med anden i halsen og lydde etter. Daa høyrde me einkvan koma ned kahyttstroppi. I det same tok gamlingen til aa lesa verset sitt som bestefaren hadde lært han:

Kjem de or lufti?
Stig de or djupe kav?
Or kyrkjegardstufti?
Eller or logehav?
Gud kann dykk byda!
Han lyt de alle lyda!

Eg lyt vedgaa, at eg ikkje hadde stor tru paa dette verset. Og eg kjende haaret strita ende til vêrs paa meg, daa kahytsdøri gjekk upp.

Inn kom den store, staute mannen som hadde vore negld til mastri. Naglen stod enno tvert igjenom hovudet. Men sverdet hadde han stukke i slira. — Etter han kom det ein annan mann som var noko ringare klædd. Han med hadde eg set liggja lik paa dekk.

Kapteinen, — det saag me, han var, — var bleik i andletet og glodde ikring seg med stygge, ville augo. Eg kunde so skilleg sjaa han, daa han strauk frammed døri vaar; men han kom ikkje inn.

Baae sette seg attmed bordet midt i kahytta; det var likt til dei tretta med kvarandre

paa eit maal me ikkje skyna. Dei vart meir og meir høgmælte med kvart, til kapteinen sist paa slo med knytte neven i bordet, so det svara i veggene. Den andre lo raatt og hytta til kapteinen, at han skulde fylgja. No reis dei upp baae two og gjekk ut att.

Me drog anden lettare, daa dei var burte. Men støkken sat endaa lenge i oss. Meir og meir sjau vart det paa dekk. Me høyrde koss dei sprang att og fram, skreik og bar seg. Til slutt vart det eit staak som vøre heile helvete laust. Me berre sat og venta paa, at dekket skulde brotna ned.

Best det var, vart det stilt som i gravi att. Daa me fleire timar etterpaa vaaga oss upp, var alt som fyrr. Ikkje ein av dei hadde leda paa seg; alle var stive som trepinnar.

Paa denne maaten gjekk fleire dagar um bord paa skipet. Me dreiv heile tidi mot aust der eg tenkte land maatte liggja. Men endaa me um dagen gjerne kunde ha sight fleire mil, saag det likevel ut til, at me reiste same vegen attende um natti. For me laag alltid paa same flekken, naar soli reis upp.

Me freista aa finna ei raad mot dette, og so tok me alle segli medan det var dag og brukta same raadi som i kahytta: Me skreiv Guds namn paa pergament og batt dette um segli. Denne gongen vart larmen verre enn fyrr. Men

um morgonen laag segli som daa me gjekk
fraa dei.

Me sette no til so stor seglføring som turv-test og kom paa ei fem dagars tid eit munar-legt stykke fram. Endeleg um morgonen den sette dagen timde me land langt burte, og me takka inderleg Gud som hadde berga oss.

Denne dagen, og natti etter, dreiv me burt imot ei strand, og sjuande morgonen saag me ein by ikkje langt burte.

Det vart ikkje lite mas med aa faa anker ut. Daa det var gjort, sette me ein baat paa vatnet og rodde av all makt inn til byen.

Ved byporten spurde me oss fyre, kva sta-den heitte og fekk vita, at det var ein by i India, ikkje langt ifraa den eg fyrst hadde tenkt meg til.

Me tok no inn i eit herbyrge og gjorde oss til gode med det beste som i huset baudst, ovanpaa denne eventyrlige ferdi.

Eg spurde verten etter ein vismann, helst ein som skyna seg paa trolldom. Han fylgte meg burt til eit tront smog og stansa upp utanfor eit armodslegt hus. Der skulde eg spyrja etter Muli, sa han.

Daa eg kom inn, møtte eg ein gamal mann med graatt skjegg og ei urimeleg lang nase. Han spurde kva eg vilde, og eg sa, at eg vilde finna den vise Muli. Han svara daa, at det var han, det. Og eg bad han segja meg kva

raad eg skulde ha med daudingane, so eg kunde faa dei ut or skipet.

Til dette svara han, at so vidt han kunde skyna hadde skipsfolket vorte forgjort for ein-kvan udaad dei maatte ha gjort. Men han meinte som so, at trolldomen maatte kunna løysast berre ein fekk dei paa land. Men dette fekk ein venteleg ikkje til, minder ein skar sund plankane dei laag paa. Skipet tilkom med rette meg, med alt som i det var, med di eg hadde funne det. Men han vilde raada meg til aa halda alt dult, so lenge. Og vilde eg gjeva han nokolite for umaken, skulde han hjelpa meg med aa faa daudingane burt.

Eg lova han rikeleg løn for verket. Og me gav oss paa vegnen med fem trælar som hadde med seg sag og øks.

Vismannen lét vel over det gode paahittet vaart med aa skriva Guds namn paa segli. Det var einaste raadi i slike høve, meinte han.

Det var enno tidleg paa dag, daa me kom ut til skipet. Me gjekk straks i gang med arbeidet, og paa ein times tid hadde me saga fire mann laus.

Eit par trælar laut daa ro i land med desse fire og grava dei ned. Dei fortalte, daa dei kom att, at liki hadde spart dei bryet med aa grava grav; for aldri so snart kom dei ned paa marki, so kvarv dei burt i inkjevetta med ein gong.

Me dreiv paa og saga liki laus, og fyrr kvel-

den kom, var alle komne paa land. Berre han som stod negld til mastri var att.

Me bala lenge med aa faa naglen or mastri, men han lét seg ikkje rikka ein tume. Me visste ikkje kva raad me skulde triva til, for me kunde daa ikkje hogga mastri ned, berre so me skulde faa han paa land.

Men her fann Muli paa raad. Han sette trælane til aa henta noko mold ifraa land, las eitkvart over, og riste ho ned over hovudet paa liket.

Straks lét mannen augo upp og drog anden djupt. Og saaret etter naglen tok til aa bløda.

No var det lett aa faa naglen ut, og mannen tumla i koll ned paa dekk.

«Kven hev teke meg hit?» spurde han, so snart han kom seg, sovidt han kunde tala.

Muli peika paa meg, og eg gjekk burt til han.

«Storleg takk skal du ha, framandmann! Du hev frelst meg or ei lang pine. I femti aar hev kroppen min lote fara paa sjøen. Og kvar einaste natt var sjeli fordømd til aa venda attende til han. Men no hev hovudet mitt kome jordi nær, so no er eg løyst og kann faa kvila i fred.»

Eg bad han fortelja, koss han var komen i denne fælslege stoda, og han svara:

«For femti aar sidan var eg ein rik og velvyrd mann og budde i Algier. Men havesykja

tok meg, so eg reidde ut eit skip og gav meg til aa vera sjørøvar. Eg hadde halde paa med dette ei lang tid. Men so var det ein gong eg tok um bord ein prest som skulde faa fara fritt til den og den byen.

Eg og folki mine var raa-tassar, som svi-vyrde denne heilagmannen og berre gjorde ap med han.

Ein gong, i heilag harm tok han meg i skule for dette syndelivet mitt, og daa vart eg reint ifraa meg av sinne. Eg hadde nett sete og drukke i lag med styrmannen, og no vart eg heilt fraa sans og vit, so harm vart eg, av di denne presten vaaga aa segja til meg slikt eg ikkje vilde tolta av ein konge.

Eg for upp paa dekk og sette kniven i bringa paa han. Døyande banna han meg og heile mannskapet. Me skulde korkje faa leva, eller døy fyrr hovudet vaart kom jordi nær.

Presten døydde. Me slengde han i havet og lo aat trugsmaalet hans. Men same natt gjekk det i uppfylling alt han hadde sagt. Nokre av mannskapet sette seg upp imot meg. Me slost med kvarandre, men dei som heldt med meg og var trugne, vart drepne, ein for ein, og sjølv vart eg negld til mastri.

Men motparten hadde òg fenge banesaar. Og snart var skipet berre ei einaste stor lik-kiste. Eg med kjende, at hjarta heldt upp aa slaa og meinte, at dette var dauden. —

Men det var berre ein daudedvale. Kvelden etter, i same stund me hadde slengt presten over bord, vakna baade eg og skipsfolket mitt. Men me kunde berre segja og gjera umatt som me hadde gjort kvelden fyreaat.

Soleis hev me no sight i femti aar. Me fær ikkje leva og ikkje døy. For korleis skulde me koma til lands? Um natti sette me alle segl til, for me hadde den voni at me kunde faa renna skuta paa grunn, so me fekk kvila dei trøytte hovudi vaare paa havsens botn. — Me hev ikkje fenge det.

Men no fær eg døy. Endaa ein gong takkar eg deg, ukjende frelsarmann. Kann rikdom løna deg, so tak skipet og alt som i det er.»

Daa kapteinien hadde sagt dette, seig hovudet ned paa bringa, og død var han. Han kvarv i hop plent som alle hine. Smulret etter han sanka me upp og grov det ned i land.

I byen leideg eg arbeidsfolk, som sette skipet i god stand. Eg hyrde matrosar og for heim att til mitt eige land. Muli gav eg rike gaavor.

Eg tok ikkje beinvegen heim. Eg var først innum fleire øyar og land og baud fram varone mine. Gud signa strevet mitt, so at eg um eit halvt aars tid var eingong til so rik som daudingkapteinien hadde gjort meg.

Daa eg kom til Balsora, vart folk reint forstøkte for alt eg hadde sanka i hop og kunde

ikkje anna tru enn at eg maatte ha funne ei gullgruve einkvan stad. Eg lét dei sjølv sagt tru kva dei vilde. Men her etterdags plar ungdomane i Balsora taka ut i verdi alt i attan-aarsaldren og freista lukka.

Eg gav meg til for godt i Balsora, og hev levt der i fred og ro i mange aar. Men kvart femte aar gjer eg alltid ei ferd til Mekka og takkar Herren for hans naade og bed han taka den arme kapteinen og skipsfolki hans til seg i sin himmel.»

Dagen etter, daa karavanen var komen til kvilestaden, sa Selim, framandkaren til den yngste kjøpmannen: «De er nok den yngste her i laget. Men De er jamt so lettlynd og glad. Vil De ikkje fortelja oss ei soge som kann setja kveik i oss?»

«Eg kunde nok alltid fortelja eitkvart,» svara Muley. «Men dei eldste lyt gaa fyrst. Zalevkos er stødt so myrk og sorgal. Skulde ikkje han vilja fortelja oss, tru, um det som hev gjort livet hans so tungt. Kann henda gjer det han godt aa letta hugen for felagar som berre vil han vel.»

Den han tala um var ein gresk kjøpmann i firtiaarsalderen. Han var ven aa sjaa til og traust, men jamt sorgal og hugtung. Han hadde berre *ei* hand, og so trudde fleire av

ferdamennene, at dette kann henda var aarsaki til tunglyndet hans.

Zalevkos svara som so:

«Muley segjer, eg er tunglyndt og hugsjuk. Ja no skal de høyra, kva det er som hev gjort meg slik. De ser, eg hev mist vinstre handi. Det hev ikkje vore so fraa fyrst av. Eg laut av med ho i den fælaste stundi eg hev levt. Um det var mi eigi skuld eller ei, fær de sjølve døma um, naar de høyrer

SOGA UM DEN AVHOGNE HANDI

Eg er fødd i Konstantinopel. Far dreiv han-del med luktevatn og silkety. Eg vart vel upplærd, for far var sjølv mykje for bokleg lærdom. Det var fyrst tanken, at eg skulde gaa til handelen og taka kraambui etter han. Men eg hadde so godt næme, at eg fekk lov til aa studéra; eg skulde verta lækjar.

Det kom fleire franske kjøpmenner i huset hjaa oss, og ein av dei fekk telja far til aa lata meg fara til Paris; der hadde dei so mange glupe lækjarar. Han vilde sjølv taka meg med naar han for heim att.

Eg vart meir enn glad, daa eg fekk høyra, at eg skulde faa lov, og kunde mest ikkje ha tol til kjøpmannen var reide til heimferdi. Kvel-den fyrr eg skulde av stad, tok far meg inn i soveromet sitt. Paa bordet laag gilde klæde og vaapen og ein dunge gullpengar.

Far tok meg um halsen og sa: «Sjaa her,

guten min, her hev eg gjort i stand ferdasendingen din. Det eg eig, er ikkje stort. Tridjeparten fær du med deg no, andre tridjeparten lyt eg sjølv ha til aa livnæra meg med, og den tridje skal liggja til du kjem att.»

So tala gamle far og fekk taaror i augo. Det var plent som han kjende paa seg, at me aldri skulde finnast meir.

Ferdi gjekk godt, og det stod ikkje lenge paa, so var me i Paris. Kjøpmannen hjelpte meg til eit godt husvære og bad meg halda godt hus med pengane mine.

I tri aar budde eg der i byen, og lærde alt det som ein god lækjar lyt vita. Men eg lika meg ikkje sers godt der og hadde faae vene.

I all denne tid hadde eg ikkje frett ifraa far. Til slutt var eg ikkje god til aa halda meg for lengt og strauk heim att med fyrste høve. Eg kom meg godt og vel attende til Konstantinopel. Men huset vaart fann eg stengt og læst, og grannane kunde fortelja, at far var død for two maanader sidan. Lykelen fekk eg hjaa ein prest eg kjende. Inne stod alt som fyrr eg reiste. Berre gullpengane som han hadde rødt um eg skulde faa naar eg kom heim att, var ikkje til aa finna nokon stad. Eg spurde presten, og han svara: «Far din døydde helga. Han hev gjeve alt gullet til kyrkja.»

Eg leid vondt med aa tru dette. Far hadde

aldri vore den som gjekk ifraa ordet sitt. Men kva raad var der. Eg hadde inkje vitne paa presten og laut berre vera glad han ikkje hadde teke fraa meg baade hus og kraambu attpaa.

Dette var den fyrste støyten eg fekk. Fraa no av kom dei slag i slag. Som lækjar leid eg vondt med aa verta kjend, for eg skjemdest for aa leiga folk til aa skrika ut um meg paa torget, so som dei andre lækjarane gjorde. Hadde far levtt, vilde det vore onnorleis; han hadde so mange vener, han. Men ingen tenkte no paa den arme Zalevkos.

Heller ikkje gjekk det med handelen. Dei gamle kjøparane hadde gjenge ifraa, daa far døydde, og det tok tid aa faa att andre.

Eg var stundimillom reint overgjeven naar eg tenkte paa framtid. Men med ein gong kom eg i hug Frankrike og Paris. Eg minntest, at eg stundimillom hadde set folk der fraa mitt eige land. Dei baud fram varor paa torget og alle kjøpte av dei, av di dei var framandfolk. Paa den maaten kunde dei tena mange gonger so mykje som andre. Her laut eg freista.

Eg selde farshuset og bad ein paalitande ven gøyta helvti av salssummen. For den andre helvti kjøpte eg varor som den gong var sjeldsynte i Frankrike, som til dømes sjal, silkety, god-angande smyrjor og olje, og tok med dette i veg til Frankland.

Ikkje fyrr var eg ute or Bosporus, daa var det som lukka fylgde meg att. Eg kom godt vel fram og alle kjøpte av meg, so eg snart laut faa i fleire varor ifraa Konstantinopel. Eg vart rikare dag for dag, og hadde snart lagt upp so mange pengar at eg vaaga meg ut paa ei ny langferd. Denne gongen vilde eg til Italia.

Her tok eg lækjarkunna til hjelp attaat. Naar eg kom til ein by, sende eg folk fyreaat som spreidde rundt setlar um at ein gresk lækjar var ventande til byen. Og det var ikkje smaasummar eg tok inn.

Langt um lenge var eg paa denne maaten naadd til byen Florens. Her lika eg meg so godt, at eg vilde gjeva meg til ei tid.

Eg leigde meg ei bud i St. Crose-kvartalet, og eit par rom i eit hotell der attmed. Sidan sende eg setlar rundt til folk um at eg budde der og der, so og so lenge. Eg hadde mest ikkje opna bui, so kom folk strøymande til; endaa eg heldt stive prisar, selde eg meir enn alle dei andre kjøpmennene i byen.

Eg hadde alt vore ei vikes tid i Florens, so fann eg ein kveld ei liti øskje i pengeskuffa. Kvar øskja kom ifraa, var eg ikkje god til aa skyna; eg hadde aldri set ho for augo fyrr. Eg skunda meg og opna ho, og fann ein setel ned. Det var bod um, at eg plent laut koma

til ei kjend bru der i byen paa slaget tolv same natti.

Eg stussa lenge paa, kven dette kunde vera fraa, for eg kjende ikkje ei sjel i Florens. Men til slutt kom eg til det, at dei vilde ha meg til ein sjuk; dette hadde hendt fyrr, um ikkje nett paa ei sovori tid. Eg kom til det, at eg vilde gaa, men tok sabel med meg til trygd.

Noko fyre midnatt gjekk eg, og stod snart paa brui. Der fanst det ikkje ei levande sjel. Det var kaldt, og maanen skein, so eg kunde skilleg sjaa alt ikring.

No høyrde eg, at klokka i kyrkjetaarnet slo tolv, og i det same stod det ein høg svær kar framfyre meg. Han var klædd i ei raud kaape, og den eine snippen heldt han upp med handi, so eg fekk ikkje sjaa han inn i andletet.

Eg vart ikkje lite skræmd, daa han stod der so braatt framfyre meg, men eg herda meg, og sa:

«Er det du, som hev havt bod etter meg, so seg, kva du vil.»

Raudkaapa snudde seg og sa: «Fylg med!»

Dette tottest noko nifst. Gaa tvoeine med denne ukjende! Eg stod, der eg stod, eg, og svara berre:

«Nei, min gode mann, fyrst lyt du segja kvarhelst me skal. Og so kunde du gjerne syna meg ein grand av andletet ditt. Hev du noko godt fyre, tarv du ikkje løyna det burt.»

Raudkaapa lest aldri ansa.

«Vil du ikkje vera med, Zalevkos, kann du vera der du er,» svara han og gjekk fraa meg.

Daa vart eg harm for aalvor, og ropa:

«Meiner du, at ein mann som eg laet meg halda for narr av kven som helst! Eg vil ikkje ha umaka meg hit for inkje i denne kulden, so mykje du veit det!»

Eg sprang etter han og treiv han i kaapa. Men kaapa vart hangande att i handi mi, og framandmannen var alt av syne attum ei husnov.

Smaatt um senn blidkast eg. Eg hadde daa kaapa; kann henda kunde ho gjeva lykelen til denne gaata. Eg tok ho paa meg og snudde heim att. Daa eg kom nokre steg lengre burt, strauk det ein frammed meg og kviskra paa fransk:

«Akta deg, herre greive, i natt kann inkje gjerast.»

Fyrr eg fekk sjaa meg til, var mannen burte. Eg skyna godt, at desse ordi galdt kaapa og ikkje meg, men elles var eg like vis.

Um morgonen undrast eg paa, koss eg skulde fara aat. Eg hadde fyrst tenkt, at eg vilde lysa ut, at eg hadde funne kaapa. Men daa kunde eigaren lata einkvan henta ho, og so vart eg ikkje klokare enn eg var.

Eg saag betre paa kaapa. Ho var av tjukt purpurraudt fløyel og kanta med kostesamt graaverk og utsauma med gull. Ho var so

staseleg, at eg straks kom paa noko eg vilde gjera. Eg bar ho ned i bui mi og baud ho fram til sals, men sette so høg pris paa, at eg var viss paa, at ingen vilde kjøpa.

Tanken var, at eg vilde sjaa vel paa alle som spurde paa kaapa. For endaa eg berre hadde set mannen ein einaste augneblink, meinte eg nok, at eg skulde kjenna han att.

Det kom mange og spurde paa denne gilde kaapa, men ingen svipa i minste maate paa den eg hadde vore ute for. Og ingen vilde gjeva dei two hundred gullpengane eg kravde, heller.

Eg spurde alle som kom inn, um dei hadde set slik kaape fyrr, men det svara dei alle nei til, og meinte paa, at noko so dyrverdugt og vent beid ikkje i heile Florens.

Det var kvelden, og eg skulde nett til aa stengja bui. Daa kom ein ung mann, som fleire gonger hadde vore og bode paa kaapa, inn til meg, slengde ein pengepung paa disken og ropa :

«Eg maa ha kaapa di, Zalevkos, um eg so skal verta fant etterpaa. Her hev du dei two hundred gullpengane!»

Dermed gav han seg til aa telja upp pengane.

Her kom eg i beit. Kaapa hadde eg berre hengt ut til sals, av di eg tenkte eg skulde narra

eigaren hit, og no kom denne unge tosken og vilde gjeva den høge prisen.

Men kva raad var der. Eg lét han faa kaapa, for eg tenkte som so, at det var god løn for ei liti nattferd.

Mannen tok kaapa paa seg og vilde gaa. Men daa han var komen burt til døri, snudde han seg og kasta til meg ein setel, som hadde vore fest i kaapa. Eg tok likeglad mot setelen, men eg skal segja eg vart forstøkt, daa eg las:

«Kom i natt med kaapa til den brui du veit, paa same klokkeslettet, so skal du faa fire hundred gullpengar.»

Eg stod som toreslegen. Der hadde eg misst two hundred gullpengar! Men eg drygde ikkje lang stundi. I ein fart sopa eg i hop pengane paa disken og sprang etter mannen med dei. Eg tok han snart att og ropa:

«Sjaa der! Tak attende pengane dine, gode ven, og fli meg kaapa att; ho er ikkje fal.»

Mannen meinte fyrst, det berre var skjemt, men daa han forstod, det var aalvoret mitt, vart han harm og skjende og bar seg, til me sistpaa kom i kladdane paa kvarandre. So kom politiet og drog oss for retten. Domaren vart ikkje lite undren, daa han høyrdé kva striden gjaldt. Eg baud kjøparen tjuge, tretti, femti, alt upp til hundred gullpengar, um han vilde lata meg faa kaapa att. Og pengane gjorde til slutt so mykje, at han gav seg. Han

fekk hundrad gullpengar av meg, og eg gjekk fjaag derifraa med kaapa, endaa alle folk trudde eg hadde vorte daatteleg skrullut. Men eg brydde meg lite um, kva folk sa til godt; eg visste med meg, at eg kom til aa tena paa handelen korso.

Eg kunde mest ikkje gjeva tol til um kvelden og var paa brui lenge fyre tidi. Langt um lenge slo klokka tolv, og paa slaget kom ein høg mann burt til meg. Det var ikkje raad aa taka i miss av den karen. Det var mannen fraa kvelden fyreaat.

«Hev du kaapa med deg?» spurde han.

«Ja,» svara eg, «men ho kostar meg hundrad gullpengar umfram.»

«Eg veit det,» svara han. «Sjaa der! Der hev du dei fire hundrad gullpengane dine.»

Me gjekk burt til ei lykt, og han talde upp pengane. Det var fire hundrad gullpengar, det var rett nok. Dei skein so fagert i maaneljoset, at eg vart heiltupp fjaag. Eg tenkte nok ikkje den gong at det var den siste gleda eg fekk her i verdi.

Eg stakk pengane i lumma og vilde skoda betre paa framandkaren. Men han hadde denne gongen maske for andletet.

«Du skal ha so mange takk,» sa eg. «Er det elles noko eg kann vera til teneste med? Men det segjer eg fyreaat, noko vondt vil eg ikkje vera med paa.»

«Det tarv du ikkje ottast for,» svara han, og slengde kaapa um seg.

«Eg treng deg til lækjar, — men ikkje til noko levande menneske. Det er til ein som er død.»

«Koss kann *det* ha seg!» ropa eg forbina.

«Eg og syster mi er komne langveges ifraa,» fortalte han og vinka til meg, at eg skulde fylgja med. «Me hev vore her og vitja ein god ven av oss. — I gaar døydde syster mi so braatt, og skyldfolket vil hava ho i jordi i morgen. Men no er det gamal sed hjaa oss, at alle som høyrer ætti til skal leggjast i same grav som federne vaare. Og alle som hev døytt utanlands hev dei lote balsamera og føra heim. No vil ikkje skyldfolket her, at me skal gjera dette med syster mi. Men eg torer ikkje syna meg for gamle far min, utan eg i minsto hev med meg hovudet av ho heim.»

Den skikken aa skjera av eit mannahovud og balsamera det, totte eg var følsleg. Men eg vilde ikkje leggja stein til byrdi og segja noko som kunde tyngja han i sorgi. Eg laut likevel spyrja, kvi alt dette skulde gaa so dult. Han svara, at frendane hans meinte det var synd og vilde ikkje sleppa han til aa gjera det. Men var fyrst hovudet avskore, kunde dei ikkje segja noko. Han kunde nok sjølv ha kome med hovudet, men han hadde ikkje fenge seg til aa skjera det av sjølv.

Me var no komne til eit stort, gildt hus. Felagen min stogga utanfor og me gjekk inn ei liti sidedør som han stengde varleg att etter oss. I myrker gjekk me upp ei liti tropp og kom gjenom ein halvmyrk gang inn paa eit rom, der stod ein nattlampe og brann.

Burti eine roi stod ei seng. Der laag liket. Framandmannen snudde seg ifraa, som vilde han turka taarone or augo. Han peika paa sengi og bad meg gjera det snøgt og godt. Dermed gjekk han. Han orka ikkje aa sjaa paa, at den arme systeri vart sund-léma.

Eg tok fram kniven, som eg alltid bar paa meg, med di eg var lækjar, og gjekk burt til sengi. Berre hovudet stakk fram or likklædi, men dette var so fagert, at eg totte reint vondt og syrgde av di ho hadde lote døy so ung og so ven.

Eg gjorde fyrst ei liti flerre i hudi, so som lækjarane plar gjera, tok den kvassaste kniven eg aatte og skar med ein skurd halsbeinet av. Men de kann tenkja dykk til kor forstøkt eg vart, daa den daude drosi lét upp augo og gav ein djup sukk ifraa seg, som ho fyrst no for aalvor døydde. Samstundes kom ein varm blodsprut or saaret. Det var ikkje tvil um, at eg hadde drepe armingen. At ho ikkje lenger stod til aa berga med eitsovore saar, var lik-eins klaart.

Eg stod der ein augneblink reint overgjeven

for det eg hadde gjort. Hadde Raudkaapa svike meg, eller hadde systeri berre vore skindaud? Det siste tottest meg vera det rimelegaste. Men eg vilde ikkje gjera broen so vondt, at han skulde faa vita, ho hadde livt, og vilde difor skjera hovudet av, som avtalen var. Men endaa ein gong ynka gjenta seg, strekte paa seg som i fælsleg pine, og døydde.

Daa vart eg so følen, at eg fór ut or romet, ned troppi og stod ute paa gata, fyrr eg visste ord av det.

Mest ifraa meg av redsle skunda eg meg heim og grov meg djupt ned i sengi mi. Eg kunde ikkje faa ifraa meg det gruvelege synet. Som ventande kunde vera fekk eg ikkje blund paa augo den natti. Men eg skyna so mykje um morgonen, at eg laut taka meg saman. Det var greidt, at mannen som hadde fenge meg til denne ugjerningi, — so stod det for meg no, — ikkje vilde melda meg. Einaste raadi var aa gaa at kraambui og laast som inkje var.

Men det var ingi lett sak, helst daa eg kom etter, at eg hadde mist baae knivane. Huva mi sakna eg og, og eg ottast, at eg hadde gløymt alt dette att i romet hjaa den drepne drosi. Var dette so, vilde det ikkje staa lenge paa fyrr dei kom etter kven gjerningsmannen var.

Eg opna bui til vanleg tid, og grannane kom inn, som dei pla, og vilde slaa av ein prat.

«Nei men hev Du høyrt gjete det føle mor-

det som er gjort i natt?» ropa dei. Eg lést ikkje hava greide paa nokoslag.

«Kva slag! Veit Du ikkje at Bianka, fagraste blomen i Florens, dotter til borgarmeistren, hev vorte drepi i natt? Aa jóye meg! Saag eg ho ikkje kann henda ljos levande i gaar paa gata, ho køyrdet ein tur med brudgomen sin. I denne dag skulde ho havt bryllaup.»

Kwart ordet dei sa var som ein styng i hjarta mitt. Og kvar ein som kom rødde um det same, og den eine fortalte det fælare enn den andre. Men ingen kunde fortelja det so fælslegt som eg sjølv hadde set det.

Ved middagstid kom ein konstabel inn paa bui og bad um han maatte faa tala med meg tvoeine. Dei som inne var, styrde eg inn i sideromet so lenge.

«Herre Zalevkos,» sa konstabelen og drog fram dei sakene eg hadde sakna. «Er det Du som eig dette?»

Det kom fyre meg, at eg burde nekta alt, men gjennom glasruta i døri saag eg inn i sideromet, at verten min og andre var der, som kunde vitna mot meg. Eg vilde di so ikkje gjera vondt verre med aa ljuga, og gjekk ved, at eg var eigarmannen. Konstabelen bad meg fylgja med inn i ein stor bygning som eg snart skyna maatte vera fengselet. Der lét han meg sitja att aaleine i eit audt lite fangerom.

Det var hardt aa vera aaleine. Eg kunde

ikkje gløyma det følslege som hadde hendt denne natti. Eg var mordar, endaa um det hadde vore mot min vilje. Heller ikkje kunde eg dylja for meg sjølv, at eg hadde late meg daara av gullet, so eg ikkje saag klaart.

Two timar etter eg hadde vorte sett fast, vart eg teken inn i ein stor sal. Der sat tolv mann kring eit langt bord med svart duk paa. Og trevet var pakkande fullt av folk som vilde høyra paa. Det var nok rettssalen, dette.

Daa eg stod framanfor det svarte bordet reiste ein høg, myrk mann seg. Det var borgarmeisteren. Han sa med eit maal som dirra av harm, at han var far til den drepne gjenta, so han kunde ikkje vera domar i denne saki; eldste senatoren laut koma i staden. Dette var ein gamling paa nitti aar minst.

Han tok domarsætet og spurde, um eg vedgjekk mordet.

Eg fortalte høgt og ljodbert koss alt hadde bore til.

Medan eg tala sat borgarmeisteren der so raud som blod i andletet, og daa eg sluttta, kvesste han i:

«Du din skarv du er! Er det ikkje nok med, at du hev gjort denne udaaden av skire havesykja, um du ikkje attpaa skal freista aa velta skuldi over paa ein annan.»

Men senatoren stogga han og nekta han aa tala. Han hadde av eigen fri vilje sagt domar-

embetet fraa seg her. Attpaa var det slett ikkje provført, at eg hadde gjort dette av have-sykje; han hadde sjølv sagt, at ingen ting var burte. Han gjekk jamvel so vidt, at han sa, borgarmeisteren laut staa til rette for koss dotteri hadde levt. Daa fyrst kunde ein faa greide paa, um eg hadde sagt sant eller ei.

Dei tok meg innatt paa fangeromet, og eg hadde fenge som ei liti von. Ein gong maatte truleg Raudkaapa finnast.

Dagen etter var eg paa forhøyr att. Paa bordet laag fleire brev, og senatoren spurde meg, um det var mi skrift .

Eg saag paa dei og kom til det, at det maatte vera den same som hadde skrive dei two setlane eg hadde fenge. Dette sa eg til senatoren, men han mælte berre stutt, at eg kunde og maatte ha skrive baade setlane og brevi, for alle brevi var underskrivne med ein Z, som var fyrste bokstaven i namnet mitt. Og i desse brevi vart den drepne drosi gong paa gong truga paa livet.

Eg bad dei fara over papiri mine, som dei vilde finna der og der heime paa romet mitt. Men dei sa, at dei hadde alt leita etter dei og inkje funne. — Daa gav eg meg reint over. Dagen etter vart eg dømd til dauden for mord.

So langt var det kome med meg! Langt burte i eit framandt land skulde eg ljota døy skuldlaus.

Eg sat um kvelden same dagen og tenkte att

og fram paa denne underlege lagnaden. Daa gjekk døri upp. Ein mann kom inn og gav seg utan eit ord til aa staa der og sjaa paa meg.

«Er det soleis eg skal finna deg att, Zelevkos,» sa han langt um lenge.

Eg hadde ikkje kjent han der i halvmyrkret; no høyrdie eg straks paa maalet, kven det var. Det var Valetti, ein av dei faae studentvenene eg hadde i Paris.

Han fortalte, han hadde kome ved eit slumpehøve til Florens, og her hadde han høyrt gjete mordet. Han hadde ikkje drygt ein augneblink, men skunda seg inn til meg og vilde høyra av min eigen munn, koss alt hadde bore til.

Eg fortalte han soga fraa fyrst til sist. Han vart storleg forbina og ikkje heilt overtydd. Han tigga og bad, at eg maatte segja alt som det var til han, einaste venen eg aatte, og ikkje døy med ei lygn paa tunga.

Eg gjorde min eid paa, at kvart ordet var sant, og at eg ikkje visste meg hava anna gale gjort enn at eg lét meg daara av gullet, so eg ikkje trast skyna, kvar det bar av.

«Du hev ikkje kjent Bianka fyrr daa?» spurde han.

Eg svara, som sant var, at eg hadde aldri set ho for augo fyrr.

Valetti meinte, det laag noko under her, med di borgarmeisteren hadde skunda so paa domen. Det gjekk det ordet i byen, at eg

hadde kjent Bianka lenge og hadde drepe ho av hemn daa ho vilde gifta seg med ein annan.

Eg synte han, at dette høvde framifraa paa Raudkaapa.

Valetti tok meg um halsen, grét og lova han skulde gjera alt han kunde so eg i minsto slapp aa missa livet. Eg hadde liti von. Men eg visste, at Valetti var ein klok og lovsterk mann, som vilde gjera alt han kunde til aa berge meg.

Two lange dagar sat eg der og venta. Endeleg kom han.

«Eg kann gjeva deg trøyst, um ho er liti,» sa Valetti. «Du fær leva, men lyt missa eine handi.»

Han fortalte, at det var plent uraad aa faa borgarmeisteren til aa taka saki upp att. Men sistpaa gjekk han inn paa, at eg skulde sleppa med aa missa vinstre handi og jagast som ein hund or landet.

Dette vart daa straffi mi. Eg er ikkje god til aa skildra den fælslege stundi, daa eg laut leggja armen paa hoggestabben, so alle saag det, og mitt eige blod spruta og fossa or armestubben!

Valetti tok meg med heim til seg, til eg vart god att. Sidan sende han meg av garde med flust upp av pengar til ferdi. Alt det eg fyrr hadde lagt meg upp der i byen, hadde politiet teke.

Eg tok fraa Florens til Sicilia og derifraa til Konstantinopel. All mi von stod til den venen, som eg hadde trutt pengane mine til. Han tok vel imot meg, og eg bad um eg maatte faa bu hjaa han, solenge til eg fekk leiga med inn ein stad.

Han spurde undren, kvi eg ikkje heller vilde bu i mitt eige hus. Og han kunde fortelja, at ein framand mann hadde vore der og kjøpt eit hus i mitt namn i det greske kvartalet. Samstundes hadde han sagt til alle grannane at eg snart var ventande heim att.

Eg fylgte sjølvsagt burt med ein gong og vart vel motteken av alle gamle-kjenningane mine.

Ein gamal kjøpmann hadde eit brev til meg fraa mannen, som hadde kjøpt huset. I det stod:

«Zalevkos! *Two* hender er reide til aa gjera kva det skal vera, so du ikkje skal sakna den *eine*. Huset som du ser og alt som i det er, høyrer deg til, og du skal kvart aar faa so mykje penkar, at dei lyt rekna deg for ein rik mann. Kann du tilgjeva den som er usælare enn du?»

Eg trudde nok, eg skyna kven dette brevet var ifraa, og kjøpmannen fortalte attpaa, at mannen som hadde vore der, gjekk klædd i ei raud kaape og saag ut som ein fransmann.

Eg visste no, at Raudkaapa ikkje berre

hadde laake kjenslor, og det gjorde godt aa sjaa.

I det nye huset mitt fann eg alt tilstelt paa det beste; og til huset høyrde ei kraambu med gode og dyre varor.

Tie aar er lidne sidan den tidi. Meir av vane enn av trong gjer eg kvart aar ei handelsferd til utlandi. Men det landet der eg fekk so syrgjeleg ei medferd, hev eg ikkje sidan set att. Kvart einaste aar utigjenom hev eg fenge tusen gullpengar sendande. Men endaa det gjer godt aa sjaa, at den usæle Raudkaapa tregar syndi si, kann han aldri med pengar sletta ut orsjeli mi det gruvelege biletet av Bianka, den arme drosi som eg drap.

*

Zalevkos hadde fortalt ut soga si. Alle hadde sete storleg tekne. Helst saag det ut til, at soga hadde gjenge hardt inn paa framandkaren. Han drog fleire gonger ein tung sukk, og Muley totte jamvel han saag taaror i augo hans.

Dei sat lenge og rødde um denne soga.

«Hatar du ikkje denne Raudkaapa som er skuld i at Du miste handi, ja endaatin sette livet ditt paa spel?» spurde framandkaren.

«Det var nok dei stunder fyrr,» svara grekaren, «at eg klaga han for Gud, med di han hadde øydelagt livet mitt. Men eg fann trøyst i ordet um, at ein skal elskja fienden sin. Og elles so er han truleg meir usæl, han enn eg.»

«Du er ein god mann,» sa framandmannen og tok han i handi.

I det same kom hovdingen for vakti inn i teltet. Han saag heller ottefull ut og sa det var ikkje verdt aa gjeva seg til lenger, for det var nett her paa denne staden at karavanane pla verta paatekne. «Og vaktmennene trur, dei hev set fleire ryttarar burt paa vidda.»

Kjøpmennene vart skræmde, daa dei frette dette. Men framandmannen undrast paa, at det skulde *so* lite til aa setja dei i otte. Dei var daa so mange, at dei turvte ikkje vera redde ein flokk arabarramp.

«Ja, ser du, gode mann,» svara hovdingen, «var det berre sovore herk, kunde ein nok sute-laust leggja seg til kvild. Men no ei tid hev den føle Orbasan synt seg att, og daa gjeld det aa vera paa post.»

Framandkaren spurde kven denne Orbasan var. Og Amed svara:

«Det gjeng mange segner millom folk um denne merkelege mannen. Sume held han for ein trollmann; for best det er hev han aaleine slekest med 7—8 mann. Andre trur, det er ein djerv frankar, som vanheppa hev drive ut i øydemarki. Men so mykje er visst, at ein fæl tjuv og røvar er det.»

«Det hev du ikkje lov til aa segja,» meinte ein av kjøpmennene. «Lat han vera røvar so

mykje han vil; ein gild mann er det, kor som er. Det hev bror min røynt. Alle dei han hev under seg, hev han gjort folk av. Og so lenge han fer igjenom øydemarki vaagar ingi andre røvarflokkar seg til. Dessutan plundrar og stel han ikkje som andre; han berre krev ein skatt av karavanene. Og dei som legg denne skatten med det gode fær fara i fred. For Orbasan er herre i øydemarki.»

Soleis gjekk røda att og fram i teltet. Men vaktmennene som var sette ut kring kvilestaden tok til aa verta heller utrygge. Ein ryttarflokk kom ridande imot dei. Vaktmannen skunda seg inn i teltet og melde dette.

Kjøpmennene samraaddest um kva dei skulde gjera, um dei skulde gaa imot dei eller bia der dei var, til dei vart paatekne.

Amed og dei two eldste kjøpmennene vilde det siste. Men Muley og Zalevkos heldt paa det fyrste og spurde kva framandkaren meinte.

Han tok i all ro fram or beltet eit lite blaatt klæde med raude stjernor paa, batt det paa ein spjotsodd og sette ein av trælane til aa binda det fast upp paa telttaket. Han vilde vaaga livet sitt paa, at ryttarane vilde fara framum, naar dei saag dette teiknet.

Muley trudde ikkje, det vilde hjelpa noko; men trælen sette spjotet uppaa teltet.

Alle hadde teke til vaapen no og sat i spaning og venta paa ryttarane.

Med eitt saag det ut til, at dei hadde fenge auga paa det blaa merket, for dei braastogga og drog burt att same vegen dei var komne.

Heile ferdafylgjet stod eit bil og saag med undring snart paa ryttarane og snart paa framandkaren. *Han* stod, som inkje hendt var, og skoda burretter sletta.

Til slutt ropa Muley:

«Kven er du, mektige mann, som kann tvinga ville røvarflokkene berre med eit teikn?»

«De gjer for mykje av dette,» svara Selim Baruch. «Eg fekk tak i dette merket, daa eg rømde fraa røvarane. Kva det tyder, veit eg ikkje rett sjølv. Berre det veit eg, at den som ferdast under dette merket, er under mektigt vern.»

Kjøpmennene takka framandkaren og kalla han bergingsmannen sin. Ryttarflokken hadde vore so stor, at karavanen visst ikkje hadde greidt seg imot dei.

Lett um hjarta gjekk dei til ro. Fyrst daa soli gladde, og kveldsvinden strauk burt etter sandmoane tok dei i veg att.

Dagen etter naadde dei so langt, at dei berre hadde ei dagsferd att, til dei kom ut or øyde-marki. — — Daa kjøpmennene var komne til sæte i det store teltet, tok kjøpmann Lezah so til orde:

«Eg nemnde i gaar, at Orbasan var ein gild kar. No skal eg fortelja, koss det gjekk med bror min, so fær de sjølve døma.

KOSS FATME VART BERGA.

Far var domar i Akara. Han hadde tri born. Eg var den eldste, og hadde ein bror og ei syster som var mykje yngre.

Daa eg var tjuge aar gamal, tok ein farbror meg til oppfostring. Han gjorde meg til ervingen sin paa det vilkaaret, at eg skulde vera hjaa han til han døydde. Men han vart ein gamal mann, so at eg kunde fyrst sleppa heim att for two aar sidan. Daa frette eg um alle tilburdane heime og høyrd kor god Gud hadde vore som hadde vendt alt til det beste.

Bror min, han Mustafa, og Fatme, syster mi, var mest jamgamle. Det var i høgdi eit par aar som skilde.

Dei var hjartans glade i kvarandre og gjorde alt dei vann til aa letta far i alderdomen.

Daa Fatme var sekstan aar gamal gjorde bror min eit gjestebod for ho. Han baud til seg alle leikesysterne hennar og sette fram aat dei av beste slag. Og daa kvelden kom, baud

han dei med paa ein liten sjøtur. Dette vilde Fatme og gjestene meir enn gjerne. Det var godvær, og byen tok seg fager ut fraa sjøen um kvelden.

Gjentone lika seg so godt der utpaa, at dei tagg og bad bror min um aa ro endaa lenger ut. Det gjorde han daa, men var lite huga paa det. For dei hadde set eit røvarskip utpaa fjorden for eit par dagar sidan.

Ikkje langt ifraa byen stikk eit nes ut. Dit vilde gjentone og sjaa soli siga i havet. Men best dei rodde kring neset, fekk dei sjaa ein baat med væpna folk koma roande imot seg.

Bror min ottast ilt og bad rorskaren snu inn att til land. Det var ikkje likt til han hadde vore redd utan aarsak; for den andre baaten kom setjande etter, naadde dei mest att, og skar seg inn imillom dei og faste landet.

Daa gjentone skyna det var faare paa ferd, sprang dei upp, skraala og skreik og bar seg ille. Mustafa freista aa tala dei til rette og bad dei sitja stilt, so dei ikkje kveldde baaten. Men det var faafengt, kva han sa; dei lydde ikkje. Og daa den andre baaten med kvart hala innpaa dei, før alle burt til *ei* side, so baaten gjekk rundt.

Imedan hadde folk fraa land vorte vårdenne framande baaten, og tykte han før underleg aat. Dei visste som sagt at eit røvarskip var i leidom, og no sette fleire baatar ut

fraa land til aa hjelpa, um noko stod paa. — Dei kom nett i hogget til aa fiska upp dei arme gjentone. I det uppstyret som vart, hadde den framande baaten kome seg burt.

Gjentone tok dei upp, sume i ein baat og sume i hin, so det gjekk ei tid fyrr dei fekk greide paa, um alle var berga.

Endeleg kom dei etter, at syster mi og ei til var burte. Samstundes fann dei i ein av baatane ein framand mann som ingen drog kjensel paa.

Daa Mustafa truga han paa livet, stod han til, at han høyrdde til paa ei røvarkute som laag ankra two mil derifraa. Kameratane hadde rott ifraa han, daa han kasta seg i vatnet og vilde berga gjentone. Han fortalte òg, at han hadde sét, at dei hadde two med seg i baaten, daa dei rodde burt.

Gamle far vart plent fraa seg av sorg, og Mustafa var ikkje mindre usæl. Det var ikkje berre det, at han hadde mist den kjære systeri og at han sjølv var skuld i dette. Men den drosi som var røva i lag med Fatme var han løynleg trulova med. Han hadde berre ikkje vaaga aa segja det til far, med di ho var **av** fatigfolk.

Far var ein hard mann. Daa sorgi hadde gjeve seg noko, kalla han Mustafa til seg og sa til han:

«Det er di skuld, at eg hev mist min alder-

doms trøyst og glede. Gakk burt; eg bannar deg i all æve. Eg bannar deg og alle som kjem etter deg. Einast um du gjev meg Fatme attende, løyser eg deg fraa vaabøni!»

Dette hadde arme bror min ikkje venta. Han hadde longe sett seg fyre, at han vilde leita upp systeri og kjærasten og var nett meint paa aa beda far um signingi hans paa ferdi. Og so fekk han vaabøni i staden.

Men hadde han fyrr vore modlaus og nedfor, vart han trassig og staalsett no. Han gjekk til den sjørøvaren dei hadde fanga og spurde han ut um skipet og ferdi deira, og fekk vita, at dei dreiv med slavehandel og skulde halda stor marknad i Balsora.

Daa han kom heim att og skulde bu seg til ferdi, var det som far blidkast noko, for han sende han ein full pengepung til aa hava med paa ferdi.

Mustafa tok no i veg. Han vilde fyrst til Balsora og tok landevegen; det gjekk ikkje skip til Balsora fraa den vesle byen. Han laut soleis skunda paa, so han ikkje skulde koma seinare fram enn sjørøvarane.

Han hadde god hest og ingen ting aa draga paa, so han vona at han skulde vera framme paa seks dagar. Men um kvelden fjorde dagen kom tri mann og tok paa han. Han saag dei hadde gode vaapen og var sterke handfaste karar, og so ropa han til dei, at han gav seg; han

kunde fyrr vera av med pengane og hesten enn med livet.

Dei steig av hesten, tok bror min og batt han. Og so bar det av garde med han; ingen mælte eit ord. — Mustafa gav upp all von; det var nok vaabøni som sette inn. Kor skulde han berga syster si og Zoraide, no han hadde mist alt han aatte!

Dei kunde vel ha ride ein times tid, so svinga dei inn i ein liten avdal. Nede i dalbotnen stod paalag tjuge telt, og kamelar og gilde hestar stod bundne der ikring.

Bror min vart teken inn i eit telt som var noko større enn dei andre. Paa ein putebenk sat ein liten gamling. Han var heskjeleg ljot og svartbrun i hudi. Endaa han skapte seg til, so ein skulde tru, han var noko til kar, skyna Mustafa snart, at det ikkje var han som aatte teltet. For røvarane spurde puslingen:

«Kvarhelst er hovdingen?»

«Han er ute paa veiding,» svara puslingen, «men han hev sett meg i staden sin.»

«Det var daa forsett,» meinte den eine røvaren, «for det lyt avgjerast snart, um denne hunden her skal leva eller døy. Og det veit hovdingen og ikkje du.»

Den vesle puslingen vart harm, reis upp og gav den andre eit slag paa øyra. Men det slapp han aa gjera for ingen ting, og snart bar det i hop i villt slagsmaal med desse two.

I det same gjekk teltdøri upp, og inn kom ein høg, staseleg mann, ung og fager som ein prins av Persia.

«Kven er det som held slikt styr i teltet mitt?» ropa han.

Det vart lenge stilt. Endeleg fortalte den eine av dei, kor dette hadde bore til.

Hovdingen vart raud av harm. «Kva tid hev eg sett deg i min stad, Hassan?» skreik han morsk.

Den vesle puslingen skrokk i hop, til han saag endaa mindre ut enn fyrr, og smette ut or teltet.

Daa han var gjengen, skuva dei tri røvarane bror min fram for hovdingen, og sa: «Her kjem me med den du sende oss ut etter og skulde fanga.»

Hovdingen stod lenge og saag paa fangen. Endeleg sa han:

«Bassa Sulieika, eig du samvit, so veit du sjølv kvi du stend her framfyre Orbasan.»

Daa bror min høyrd dette, kasta han seg paa kne, og svara:

«Herre, du tek i miss. Eg er ein arm ferdemann og ikkje den Bassa, du trur.»

Røvarane vart storleg forundra, daa dei høyrd dette, men hovdingen sa:

«Det er faafengt aa nekta kven du er. Eg skal føra folk fram for deg, som nok skal vitna kven du er.»

Ei gamal kvinne vart bodsend. Og daa dei

spurde, um ikkje Mustafa var Bassa Sulieika, svara ho:

«Visst er han so. Eg svèr ved Profeten, at dette er Bassa og ingen annan.»

«Ser du no, din fark, kva gagn du fekk av dette fantestykket ditt!» ropa hovdingen. «Du er ikkje verd, at eg sulkar kniven min med blodet ditt. I morgen tidleg skal eg binda deg etter føtene til rova paa hesten min og jaga han til skogs med deg, til du er ende paa.»

Daa gav bror min upp all von. «Det er vaa-bøni som kjem att,» grét han. «No er det ute med deg, arme syster mi, og med Zoraide lik-eins!»

«Du tarv aldri skapa deg til; det er faafengt, det,» meinte den eine røvaren og batt hendene hans bak paa ryggen. «Sjaa, du kjem deg ut or teltet, fyrr hovdingen reint misser tolmodet!»

Bror min skulde nett til aa gaa, daa tri andre røvarar i det same kom inn med ein fange millom seg. Dei gjekk burt til hovdingen med han, og sa: «Her kjem me med Bassa, so som du sa oss til.»

Bror min fekk sjaa fangen i andletet og gaadde kor merkeleg lik han var han sjølv, berre at han var myrkare av ham-let.

Hovdingen gloste undren fraa den eine fangen til hin.

«Kven av dykk er den rette?» spurde han.

«Meiner du Bassa Sulieika,» svara den andre byrg, «so er det eg.»

Hovdingen vinka med handi, at dei skulde føra Bassa ut. Der etterpaa gjekk han burt aat bror min, skar av reipet med kniven, og bad han setja seg burt paa pute-benken jamsides med han sjølv.

«Det var leidt, dette,» sa han, «at eg skulde taka deg for den ukjura der. Men du fær ikkje døma meg for hardt. Du saag sjølv kor like de var kvarandre.»

Bror min berre bad at han maatte faa fara med det same. Kvar stundi var dyr. Hovdingen spurde kva som stod paa, og Mustafa fortalte alt. Den andre bad han stogga der i teltet med natti; baade han og hesten kunde turva aa faa kvila ut. So skulde han sjølv um morgonen syna han ein snarveg, so han kunde naa paa halvannan dag fram til Balsora.

Bror min sa takk til dette, og gav seg til. Dei duka upp for han av beste slag, og sidansov han trygt i røvarteltet til det vart aalljos dag.

Daa han vakna var han aaleine i teltet. Men han høyrde mannemaal utanfor og drog snart kjensel paa dei som tala; det var hovdingen og den vesle svartbrune puslingen.

Han lydde etter og stokk, daa han høyrde at puslingen tagg og bad hovdingen, at han maatte drepa den framande ferdamannen, so han ikkje

skulde melda dei. Mustafa skyna, at puslingen var arg paa han, av di han hadde fenge so ille medferd dagen fyreaat.

Hovdingen drygde eit bil, fyrr han svara. —

«Nei,» meinte han, «det er gjesten min, og gjest skal i ære haldast. Heller ikkje ser han ut, som han vil svika oss.»

Dermed letta han paa teltdukken og steig inn.

«Fred vere med deg, Mustafa!» sa han. «Lat oss no eta, so du fær koma av stad.»

Etter maten sette dei seg paa kvar-sin hest og reid two-eine i veg.

Hovdingen fortalte, at den Bassa dei hadde fanga aatte skogen, og hadde gjeve dei lov til aa fara der i fred. Men for eit par vikor sidan hadde han utan varsel teke fleire av dei beste mennene, pint dei noko reint fælslegt og hengt dei upp. No laut han sjølv døy. Mustafa vaaga ikkje aa segja noko paa dette. Han var glad han sjølv slapp av med livet.

Daa dei var komne ut or skogen, stansa hovdingen hesten og rettleidde bror min noggrant um vegen. So tok han Mustafa i handi, og sa:

«Mustafa, paa ein underleg maate kom du til aa vera gjest hjaa røvaren Orbasan. Eg bed deg ikkje halda dult det du hev set og høyrt. Utan aarsak var du dauden nær; det lyt eg gjera godt att. Tak denne kniven her i gaave fraa meg, og kjem du i naud og treng hjelp, so send han til meg; daa skal eg skunda meg til deg.

Og denne pungen her kann koma vel med paa ferdi.»

Bror min takka og tok mot kniven. Men pungen vilde han ikkje hava. Orbasan tok han ein gong til i handi, slepte pungen ned paa marki og reid burt, skjott som ei pil.

Daa Mustafa saag, at han ikkje kunde naa mannen att, steig han av hesten og tok pungen upp. Og tenk, den store pungen var stappande full av gullpengar. Daa takka Mustafa Gud for hjelpi og bad for den gode røvaren.

So reid han i veg det snøggaste han vann.

Lezah tagde eit bil og saag burt-paa den gamle kjøpmannen.

«Nei, er dette sant, daa fær eg betre tankar um Orbasan. Mot bror din var han gild, det er visst.»

«Han hev fare aat som ein heidersmann,» ropa Muley. «Men eg vonar det ikkje er slutt paa soga enno. Me vil alle gjerne høyra koss det gjekk med bror din, um han fekk berga Fatme og den fagre Zoraide.»

«Dersom de hev hugnad av det, skal eg so gjerne fortelja,» svara Lezah, «for bror min var ute for mangt og mykje merkelegt.»

«Ved middags leite dagen etter drog Mustafa gjennom porten inn i Balsora. Han fekk seg rom paa eit herbyrge og spurde etter, kva tid den slavemarknaden skulde vera, som aar-

leg aars vart halden her. Han fekk til svar, at han kom two dagar for seint.

Han hadde storleg tapt ved dette, lét dei. For siste marknadsdagen kom det folk med two slavinnor som var so fagre, at heile byen laut av og bisna paa dei. Det hadde vore stor rift um dei, og dei hadde nok kosta mynt for den som kjøpte dei.

Han spurde betre ut um desse two, og vart snart vis med, at det nett var dei han leita etter. Han kom likeins etter, at den mannen som hadde kjøpt baae two budde eit stykke ifraa Balsora og heitte Tiuli-Kos. Det var ein rik og mektig mann, dette, og noko til aars. Han hadde fyrr vore minister hjaa fyrsten, men no paa sine gamle dagar hadde han bede seg fri og levde berre av pengane sine.

Mustafa vilde fyrst setja etter Tiuli-Kos, som ikkje kunde vera langt komen enno. Men han kom snart til det, at aaleine kunde han lite gjera mot so mektig ein mann. Og so tenkte han ut ein annan plan.

Det at han var so lik Bassa Sulieika sette han paa den tanken, at han skulde vitja Tiuli-Kos under dette namnet og sjaa, um han ikkje paa den maaten kunde faa berga dei arme gjentone.

Han leigde seg tenarskap og mange hestar, og til alt dette kom Orbasans pengar vèl med.

Til slutt kjøpte han staselege klæde aat seg og tenarane sine og gav seg i veg til slottet

der Tiuli-Kos budde. Fem dagar etter var han framme. Slottet laag paa ei fager slette og var kringbygt med høge murar, so ein berre sovidt timde taarni.

Mustafa hadde farga haaret og skjegget sitt svart og gnika andletet inn med ei plantesaft, so han vart brun plent som Bassa.

No sende han ein av tenarane inn i slottet og skulde høyra etter, um Bassa Sulieika kunde faa vera der med natti.

Tenaren kom snart att og hadde fire kvit-klædde trælar med seg. Dei leidde hesten til Mustafa inn paa borgtunet. Der hjelpte dei bror min av hesten, og fire andre trælar kom og førde han upp ei tropp og inn til Tiuli-Kos.

Denne tok vel imot bror min og sette fram for han av det beste, huset aatte. Daa dei hadde ete, fekk Mustafa smaatt um senn lirka samrøda burt paa dei nye slavinnone. Tiuli kytte overhendigt av, kor fagre dei var. Berre ille, at dei jamt var so sorgale. Men han hadde den voni, at det snart vilde gjeva seg.

Bror min vart overlag fegen, daa han frette dette, og gjekk og lagde seg, glad i hug. Han kunde vel ha sove ein times tid. Daa vakna han av at skinet fraa ein lampe fall rett paa andletet hans. Han reis upp og trudde, at han drøymde. For der rett framfyre han stod den vesle svartbrune puslingen, som han hadde set hjaa Orbasan. Han heldt ein lampe i handi

og stod der og kaldflirde med den breide flabben sin.

Mustafa laut knipa seg i armen og kjenna etter, um hansov eller vakte. Men mannen stod der like godt.

«Kva skal du her?» ropte Mustafa, han fekk langt um lenge ord for seg.

«Tak det med tol, herre,» flirde den vesle mannen. «Eg hev nok gissa kva ærend du kjem i. Og det er visst. Hadde eg ikkje med eigi hand hengt Bassa upp, vilde eg lite visst, kva eg skulde tenkt.»

«Seg, kva det er, du vil,» ropa Mustafa harm for at han var uppdaga.

«Det var det, eg vilde segja,» heldt puslingen ved, «at eg kom ikkje godt ut av det med hovdingen, og so rømde eg. Men det er di skuld dette, Mustafa, fraa fyrst av. Og no fær du gjeva meg syster di til kjerring, so skal eg hjelpa dykk burt. Men vil du ikkje det, gjeng eg beinast til den nye husbonden min og fortel, kva for ein Bassa han hev fenge i hus.»

Mustafa vart mest fraa seg av harme og redsle. No trudde han, at han stod ved maalet, og so skulde dette utinget koma slik paa tverke. Det var berre ei raad: han laut tyna dette vesle kreket.

Med *eitt* byks sette han ut or sengi og tok paa puslingen. Men denne var for snar i vendingi. Han slengde lampen fraa seg, so den

datt i golvet og slokna, smette seg burt i myrkret, og skreik um hjelp av all si makt.

Der stod bror min! Gjentone laut han gjeva upp, so lenge, og berre sjaa og berga seg sjølv.

Han sprang burt til glaset og vilde sjaa, um han kunde sleppa ut den vegen. Det var høgt utfyre, og dertil ein høg mur aa kliva over, um han kom seg heilskapt ned. Eit bil stod han raadvill. Daa høyrde han folk uti gangen. No var dei alt ved døri. Daa treiv han klædi og kniven, og bykste ut igjenom glaset.

Han slo seg stygt. Men han kjende daa, at inkje bein var brote. Hugheilt spratt han upp, og var so heppen, han kom seg over muren, fyrr nokon naadde i han.

Han sprang og sprang, og stogga ikkje, fyrr han kom til ein skog like ved. Der slengde han seg andpusten ned paa marki.

Han tenkte no etter, kva han skulde gjera. Hestane og tenarane hadde han mist, men pen gepungen bar han i beltet, so den hadde han fenge berga.

Han gjekk, til han naadde fram til ein landsby, og der fekk han seg ein billeg hest, og reid snøgt til næraste by. Her spurde han seg fyre etter ein lækjar, og dei styrde han til ein dugande mann. Der hjaa han fekk han ei lækjar-raad, som var soleis, at tok ein den inn,

seig ein av i dvale. Eit anna pulver fekk han òg, som var til aa vekkja upp or dvalen att.

Daa han hadde fenge desse two raadene, kjøpte han seg eit langt skjegg, ein svart kjole og smaa glas og flaskor av alle slag, so han kunde klæda seg ut som ein farande dokter. Desse sakene lesste han paa eit esel, og tok attende til Tiuli-Kos. Han turvte ikkje vera redd, at nokon skulde draga kjensel paa han; skjegget gjorde han so framandsleg, at han mest ikkje kjende seg sjølv att, diheller.

Daa han kom fram, sende han bod inn, at den store lækjaren Kakamankabudibaba var utanfor.

Det gjekk som han tenkte. Dette lærde namnet kunde det gamle narret ikkje staa seg for, men baud straks dokteren inn.

Kakamankabudibaba kom, og gamlingen vart so daara av all lærdomen hans, at han vilde ha han til aa sjaa paa slavinnone sine.

Lækjaren kunde med naudi løyna kor fegen han vart, daa han skulde faa sjaa att dei two kjære drosene. Hjarta hans hamra og slo, so han kunde høyra slagi, daa han fylgte med Tiuli burt i kvendehuset.

Dei kom inn i eit rom, som var utstasa paa det gildaste. Men her var ingen inne.

«Kambabael, eller kva du no heiter kjære dokter,» sa Tiuli-Kos, «ser du det holet i muren der? No skal alle slavinnone etter tur

stikka armen utigjenom, so ser du etter, um dei er friske.»

Det hjelpte ikkje, kva Mustafa sa til godt; sjaa dei fekk han ikkje. Tiuli gjekk berre med paa aa segja ifraa, koss kvar av dei plavera med helse. Han drog ei lang liste fram or beltet og ropa upp namnet paa slavinnone. For kvar gong kom det ei hand utigjenom muren, og lækjaren laut kjenna paa pulsen.

Han hadde alt kjent paa seks, og sagt, at dei var friske. Daa ropa Tiuli upp «Fatme», og ein liten kvit arm stakk ut or muren. Mustafa skalv av glede, daa han fekk sjaa denne handi, og sa aalvorsamt, at ho var overlag sjuk.

Tiuli vart leid seg, og bad den vise Kakamankabudibaba skunda seg og finna ei raad aat ho.

Lækjaren gjekk ut og skreiv paa ein liten setel:

«Fatme, eg kann berga deg um du vil taka eit pulver, so du vert liggjande i dvale eit par dagar. Eg veit raad til aa vekkja deg upp att. Vil du det, so berre seg at denne drykken ikkje hev hjelpt. Daa veit eg, at du vil.»

Han kom snart inn att til Tiuli og hadde med seg ein heilt uskadeleg drykk. Han kjende Fatme paa pulsen ein gong til, stakk setelen inn-under armbandet hennar, og sende drykken inn til ho gjennom holet i muren.

Tiuli var mykje utav seg for Fatme og berre tenkte paa, koss han skulde faa ho god att. Med graat i maalet sa han til bror min:

«Kanibaba, tal beint ut og seg kva du trur um Fatme.»

Kakamankabudibaba drog ein tung sukk, og svara:

«Aa herre, bed himmelen um trøyst. Ho hev sterk feber, so det ser stygt ut.»

Daa vart Tiuli harm.

«Kva segjer du, din hund, ho som eg gav two tusen gullpengar for, skal ho døy som ei ku! Det segjer eg deg, at gjer du ho ikkje god att, so høgg eg hovudet av deg.»

Daa skyna bror min, at han hadde vore for braa og gav Tiuli betre von.

Medan dei stod og tala um dette, kom ein svart træl ut or kvendestova, og sa til lækjaren, at *drykken hadde ikkje hjelpt*.

«Gjer deg fyre, Kamdababelba, eller kva du kallar deg, — eg skal betala kor mykje det skal vera,» ylte Tiuli-Kos.

«Eg skal gjeva ho eit pulver, som gjer ho god att,» svara lækjaren.

«Ja ja, gjev ho eit pulver!» hiksta gammelingen.

Mustafa gjekk fegen burt og henta sove-pulveret. Han synte den svarte slaven, kor mykje ein skulde take um gongen.

Til Tiuli sa han, at han laut ned til strandi

og finna lækjeurter. Dermed skunda han seg ut gjennom porten.

Nedmed vatnet tok han av seg den svarte kjolen og skjegget og kasta paa sjøen. Sjølv gøynde han seg i kjørret til natti kom. Daa smaug han seg inn i gravkjellaren paa slottet.

Daa Mustafa hadde vore burte ein times tid, fekk Tiuli bod, at Fatme laag paa sitt siste. Han sende snøggbod ned til sjøen etter lækja-ren. Men sveinen kom snart att og kunde fortelja, at den arme lækjaren var stupt ut i vatnet og drukna; den svarte kjolen hans laag og flaut ute paa sjøen.

Daa banna Tiuli baade seg sjølv og heile verdi og støytte hovudet mot muren. Men alt dette hjelpte lite. Fatme gav snart anden upp og døydde.

Tiuli bad dei daa gjera ei kiste og bera liket aat gravkjellaren. Trælane so gjorde, og skunda seg burt det snøggaste dei vann; dei totte det stunde nedi kista.

Mustafa hadde gøynt seg godt. No kom han fram og kveikte i ljos. Tok so upp det pulveret han hadde til aa vekkja ho upp med, og lyfte loket av kista. Men tenk kor forstøkt han vart, daa han fekk sjaa eit heilt framandt andlet! Korkje syster mi eller Zoraide laag i kista, men eit heilt ukjent menneske.

Det var ei heil stund, fyrr han kom seg av dette nye slaget. Men endeleg vann med-

kjensla. Han tok pulveret og gav ho. Ho drog anden tungt, slo augo upp og glodde i villske rundt seg. Endeleg saag det ut til, ho vart ved sansar att. Ho reis upp or kista og fall paa kne for Mustafa.

«Koss skal eg takka deg, gode mann, for du hev løyst meg or dette fælslege fangeholet?»

Mustafa spurde daa, koss det kunde ha seg, at det var ho og ikkje Fatme, syster hans, som hadde vorte bergea.

Ho saag undri paa han. «No skynar eg, kvi nettupp eg hev vorte frelst,» sa ho. «Du maa vita, at der paa slottet gav dei meg namnet Fatme, og det er *eg* som hev fenge baade setelen og pulveret.»

Bror min spurde etter, koss til stod med syster hans og Zoraide og fekk daa høyra at baae var der paa slottet, men hadde fenge andre namn av Tiuli. Han pla alltid byta namn paa dei han kjøpte. Syster mi og Zoraide heitte no Mirza og Nurmahal.

Daa Fatme saag kor tungt bror min tok det som hendt var, trøysta ho han og lova ho skulde finna paa raad til aa berge baae gjen-tone.

Mustafa tok ny von, og bad ho segja kva raad det var. Ho fortalte:

«Eg hev ikkje vore meir enn fem maanader hjaa Tiuli; men eg hev ikkje anna tenkt paa, etter eg kom dit, enn aa røma burt. Men

aaleine var eg ikkje god til det. Ute paa borg-tunet saag du kann henda ein brunn som sprøytte vatn ut or ti røyrer. Denne brunnen tenkte eg skulde hjelpe meg burt. Eg kom i hug at heime hjaa far min hadde me havt ein slik. Vatnet i han kom gjennom ei stor hol-veite. Eg vilde gjerne faa vita, um denne brunnen var bygd paa same maaten, og so kytte eg ein dag av han til Tiuli og spurde, kven som hadde bygt han. — Eg hev bygt han sjølv, svara han. Det som ein ser, er det minste. Men vatnet i han kjem or ein bekk minst tusen meter burte, og gjeng igjenom ei hol-veite paa ei mannshøgd. Og alt dette hev eg sjølv funne paa. A

Daa eg høyrde dette ynskte eg tidd og ofte, at eg hadde aatt mannskrefter. Daa skulde eg berre ha løyst ein stein or sida paa brunnen og so rømt ut den vegen. — No skal eg syna deg veita. Gjennom den kann du koma inn i slottet um natti og faa ut syster di. Men du maa minst hava med deg eit par mann og gjera av med trælane som held vakt.»

Bror min tok ny von av dette. Han lova Fatme at han skulde hjelpe ho heim att, berre ho vilde syna han veg inn paa slottet.

Verst var det aa faa tak i two-tri trugne felagar. Daa kom han i hug Orbasan og dolken. Han skunda seg ut or gravkjellaren med Fatme og gjekk av, skulde leita upp røvaren.

For dei siste pengane sine kjøpte han seg ein hest og leigde Fatme inn hjaa ei gamal kjerding i utkanten av Balsora. Sjølv skunda han seg av upp-i fjelli, der han fyrst hadde møtt Orbasan. Han var ikkje lenge um vegen og fann Orbasan, som tok vel imot han.

Bror min fortalte daa, kor gale alt hadde bore til, og Orbasan totte synd i han og lova aa hjelpa han; endaa det var ikkje fritt han laut draga paa smilen inn imillom, helst naar han tenkte paa den store lækjaren Kakamanka-budibaba. Puslingen meinte han paa, han skulde hengja upp det fyrste han fekk tak i han.

Tidleg paa morgonen dagen etter sette dei av stad, og Orbasan tok med seg tri av dei beste mennene sine. Dei sprengde av stad so snøgt hestane kunde bera dei, og kom snart til Balsora, der Fatme var. Henne tok dei med seg, og var ikkje lenge um vegen til Tiuli-slottet.

So snart det var myrkt, smaug dei seg burt aat bekken, som vass-veita kom ifraa. Her sette dei Fatme att og ein mann til aa sjaa etter hestane. Men fyrr dei steig ned i renna, rettleidde Fatme dei nøgje um koss dei skulde fara aat:

Naar dei kom inn paa borgtunet stod det eit taarn i kvart hyrna, og sette døri fraa taarnet til høgre der var Fatme og Zoraide.

Mustafa, Orbasan og two til steig ned i holveita; vaapen og allslags spett hadde dei med seg. Vatnet gjekk dei til beltet, men det nauva ikkje.

Daa dei hadde gjenge ein halv times tid, naadde dei fram til brunnen og sette spett paa. Muren var tjukk, men dei fekk snart ut so stort stykke at dei kunde smetta igjenom. Orbasan var fyrstemann inn paa tunet, sidan dei andre.

No galdt det aa finna den døri dei skulde innigjenom. Men her vart dei ikkje samde; for daa dei skulde telja seks dører til vinstre fraa høgre taarnet, fann dei ei dør som var attmura, og no visste dei ikkje um Fatme hadde rekna denne døri med eller sprunge over ho.

Men Orbasan var ikkje lenge raadlaus.

«Sverdet mitt skal opna kvar ei dør,» ropa han og sprengde døri. Dei andre fylgde inn.

Men det var nok ikkje rette døri likevel, var det likt til, for der paa golvet laag seks svarte trælar ogsov.

Dei vilde smetta ut att og ikkje vekkja trælane, men i det same reis ein god kjenning av dei upp or kraai der han laag og sette i eit ram-skrik; det var puslingen.

Men fyrr trælane sansa rett kva som hendt var, gjorde Orbasan eit byks burt aat puslingen, sleit beltet hans sund og stakk i munnen paa han, so han ikkje fekk skrika. Etterpaa

batt han hendene hans fast paa ryggen. Ime-dan hadde Mustafa og dei andre two alt bunde trælane.

Orbasan sette kniven for bringa paa ein av trælane og spurde kvar Nurmahal og Mirza var, og han laut gaa ved, at dei var i sideromet.

Mustafa var inne som ein vind og fann baade Fatme og Zoraide, dei hadde vakna av larmen. I all hast sanka dei saman alt det dei aatte av klæde og gullstas og fylgte med Mu-stafa. Dei two røvarane vilde rappa med seg det dei fann, men Orbasan forbaud det strengt.

«Ingen skal faa det aa segja, at Orbasan braut inn um natti i eit hus og stal gull!»

Mustafa hjelpte gjentone ned i brunnen. Medan hengde røvarane puslingen upp paa hø-gaste brunnknappen. Daa dei soleis hadde straffa denne vesle skarven, som han fortente, steig dei alle ned i veita.

Mustafa og gjentone visste ikkje det gode dei skulde gjera hovdingen for hjelpi, og det er visst, at dei kjem aldri til aa gløyma han.

I Balsora fekk Fatme koma seg um bord paa eit skip som tok ho beinast heim att. Bror min og dei andre two var heller ikkje lenge um heimferdi.

Gamle far vart mest fraa seg, so glad vart han, daa han fekk sjaa dei alle att. Dagen etter dei var komne, gjorde han eit drustelegt lag for dei, og baud inn heile byen.

Der laut bror min fortelja alle tilburdane sine fra fyrst til sist. Og alle var med og skrepte av han og av den gilde røvaren.

Og daa far skyna, at Mustafa heldt av Zoraide, var han ikkje sein, men gav han lov til aa gifta seg med ho.»

Karavanen var komen ut or øydemarki og ferdafolket gledde seg som born, daa dei saag att grønt gras og tett lauvskog.

Nede i ein fager dal laag eit herbyrge for ferdafolk, og her gav dei seg til med natti. Dei var reint kaate no som dei var ute av dei kovne sandmoane. Muley gav seg til aa dansa att og fram paa golvet og gjorde slike løgne kast og sprett, at jamvel grekaren laut draga paa smilen.

Daa dei hadde ete og kvilt seg, fortalte Muley

SOGA UM VESLE-MUCK.

I Nicea, der er eg fødd. Og der budde ein mann som me kalla Vesle-Muck. Eg minnest han vel, endaa eg berre var ein gutunge den gongen, ikkje minst av di far ein gong gav meg slik dugleig bank for hans skuld.

Vesle-Muck var alt ein gamal tasse, daa eg fyrste gong saag han; men han var ikkje meir enn tri-fire fot høg. Ikkje saag han ut som folk flest heller. Bulen var vesal og skrinn som paa eit reivebarn; men paa den sat eit hovud som var minst tri gonger so tjukt og svært som hovudet paa ein vaksen mann.

Han budde mott aaleine i eit stort hus og koka maten sjølv. Ein gong um maanaden kom han ut, og var daa berre burt-paa tortget og kjøpte inn til næste maanad.

Eg og leikebrørne mine var, som gutar flest, føle til aa læ og gjera narr av altslag. Og naar me fekk sjaa Vesle-Muck burti gata

hadde me alltid vaar største moro. Me samla oss utanfor huset dei dagane han skulde ut. Naar daa døri gjekk upp, og me fekk sjaa Vesle-Muck med det digre hovudet og den pinnande little kroppen, sette me i med hoysterop so ein kunde høyra det over heile byen; me kasta huvone upp i lufti og dansa rundt ikring han, so han mest ikkje fekk sleppa fram.

Eitt er visst. Noko so løglegt som Vesle-Muck hev eg aldri set, korkje fyrr eller sidan. Dertil gjekk han i ein bunad som ingen hadde set make til der i byen — ei kvit, rom brok og eldraud bluse; og alltid gjekk han og slarka i eit par svære kvite toflar.

Løgnast var likevel den svære sabelen han gjekk og drog paa stødt! Den var so diger, og Muck so liten, at me ikkje rett visste, um det var sabelen som høyrdie Muck til, eller Muck som høyrdie sabelen til.

Me hadde funne paa eit vers, som me stødt og stendigt skraala etter han:

«Vesle Muck! Vesle Muck!
Ja du er ein løgleg bukk!
Hovud hev du som eit berg,
bulen er som paa eindverg.
Vesle Muck! Vesle bukk!

Soleis hev me skraala etter han mange gonger. Og eg lyt vedgaa, at eg ikkje hev vore det slag likare, eg enn hine. Meir enn

ein gong kann eg minnast, at eg sleit i busserullen hans og trødde ned i dei svære toflane, so armingen datt paa nasa, so lang han var. Dette tykte eg var so löglegt, at eg lo og lo, til eg heldt paa aa missa pusten.

Men eg lo ikkje lenger, daa eg saag at Vesle-Muck ein dag gjekk inn til far og klagar paa meg. Han var lenge inne, og daa han kom ut att fylgde far han til dørs og jamvel leidde han vyrdsamt ned troppi. Eg gjøymde meg av ei lang stund, og daa eg endeleg vaaga meg inn, stiltra eg meg bakvegen inn, so ikkje far skulde sjaa meg. Men kven skulde eg møta der utan nettopp far? Han fakka meg i trøyekraken og sa harm:

«Kva er det eg høyrer um deg! Gjer du narr av den gode gilde Muck! Eg skal fortelja deg soga hans, og daa tenkjer eg ikkje, du meir kjem til aa læ aat han. Men fyrr og etter fær du det du veit.»

«Det du veit» var fem og tjuge slag av spanskrøyret. Far var ikkje den som gav for lite, og aldri korkje fyrr eller sidan hev eg fenge so dugeleg bank som den gongen.

Daa dette var fraa-seg-gjort sa han, eg skulde lyda etter, so skulde han fortelja meg soga um Vesle-Muck:

«Vesle-Muck heitte eigenleg Mukra. Far hans budde i Nicea. Det var ein velvyrd, men fatig mann, som levde aaleine med seg sjølv

mest som sonen gjer no. Son sin kunde han ikkje tola, av di det var slik vanskaping, og brydde seg aldri med aa læra han noko. Arme Muck voks difor upp plent som ein heidning.

Daa Muck var seksten aar, døydde far hans og han stod no att paa berr bakke. Frendane hans sette armingen paa gata, og so laut han ut i verdi og freista lukka. Berre det store sverdet etter faren fekk han taka med seg.

Two dagar hadde han gjenge og gjenge og var mest ende paa av svolt og trøyttelek. Røter, som han laut grava upp or jordi, var einaste maten han fekk, og paa harde jordi laut han sova.

Men um morgonen tridje dagen fekk han sjaa en stor by med høge hus og kyrkjespír. So trøytt han var, slæpte han seg dit. Kann henda kunde han der finna lukka.

Men han gjekk gate upp og gate ned, og ikkje ei dør opna seg for han, og ingen bad han inn til seg heller, so han kunde faa kvila seg.

Han stod nett og glodde uppetter eit stort, staselegt hus og ynskte han kunde koma inn der. Daa gjekk eit vindauge upp, og ei gamal kjerring stakk hovudet ut igjenom og ropa:

«Kome alle hit!
Paa bordet ligg duken kvit!»

Husdøri gjekk upp, og Muck saag, at fleire hundar og kattar smette seg upp troppi og inn. I det same kjende han den finaste matlukta ut til seg. Han var ikkje god til aa staa imot, men fylgte etter kattane inn i kjøkenet. Der møtte han den same gamle kjerringi, han hadde set gjenom vindauge. Ho kom burt og spurde forarga, kva ærend han hadde der.

«Du hev daa bode til deg alle som vilde,» svara vesle Muck, «og eg var so svolten, ser du.»

Kjerringi lo og spurde kvar han var ifraa. «Heile byen veit, at eg berre held ope bord for kattane og hundane, som eg er so glad i,» sa ho.

Vesle Muck fortalte daa kor alt hadde bore til, etter far hans døydde, og bad um han maatte faa eta i lag med kattane i dag. Og kjerringi totte synd i guten og gav han baade mat og drykk.

Daa han hadde fenge metta si, saag kjerringi ei stund paa han, og sa:

«Vesle Muck, kunde du ikkje ha hug til aaste deg her hjaa meg? Du skulde faa mykje mat og lite aa gjera.»

Vesle-Muck tenkte paa den gode kattematen og var glad til. Og so stedde han seg hjaa mor Ahavsi. Tenesta var lett, han kunde ikkje anna segja. Det var berre aa stulla two kattar og fire kjettor, vaska dei um morgonen og gnika

dei inn med kostesame salvor og smyrjor og gjeva dei mat i rett tid.

Det var òg eit par hundar ihuset, som han laut hava tilsyn med. Men det var ikkje so faarlegt med dei som med kattane; for *dei* heldt mor Ahavsi av som vøre dei hennar eigne born.

Det vart likevel langsamt for vesle Muck der i huset. Naar den gamle kjerringi var ute saag han ikkje anna enn kattar og hundar dagen lang.

I lang tid gjekk det godt for Vesle-Muck. Han fekk mykje mat og hadde lite aa gjera, og kjerringi tottest vera vel nøgd med han.

Men smaatt i senn vart kattane nett som dei var forgjorde. Naar den gamle kjerringi var ute, sprang dei rundt i romi, reiv og sleit sundt alt dei kom over og heldt eit avstygglegt leven. Men ikkje fyrr høyrdé dei kjerringi i troppi, so vart dei som ljos att og la seg til rette paa silkeputone sine, plent som inkje var. Naar daa mor Ahavsi fekk sjaa koss alt var tilreidt, vart ho overlag harm og gav Muck skuldi for alt. Det hjelpte ikkje kva han sa. Ho trudde kattane sine so vel. Dei laag daa der som nokre lamb. Kven kunde tru dei tilsovore?

Vesle-Muck vart til slutt so leid seg, at han gjorde upp med seg sjølv, at no vilde han ikkje lenger vera her hjaa mor Ahavsi.

Men paa fyrste ferdi si hadde han meir enn ein gong fenge røynt kor ille den er stelt som ikkje hev pengar. Han sette seg daa fyre aa taka sjølv den løni som kjerringi stødt hadde lova, men aldri gjeve han. I huset var det eit rom, maavita, der han aldri hadde fenge sleppa inn. Men han hadde meir enn ein gong høyrt kjerringi rumla inni der, plent som ho talde pengar. Det maatte visst vera skatteromet hennar, dette. Men døri var alltid attlæst, so han ikkje slapp inn.

Ein morgen som mor Ahavsi var ute, nappa ein liten hund burt i han og vilde ha han til aa fylgja med. Denne vesle hunden pla kjerringi slaa og spenna, naar ho var heime, men Muck hadde alltid vore god imot han. Muck lika seg godt i lag med hunden, og no trudde han dei skulde leika og fylgte med.

Men det var nok eitkvart anna det galdt. Hunden tok han med inn i mor Ahavsi sitt soverom og gav seg til framanfor ei liti dør som Muck aldri hadde gaatt fyrr. Døri stod paa glytt.

Hunden gjekk inn og Muck fylgte med. Daa saag han, at no stod han i det romet han hadde ynskt so lenge aa koma inn i. Men pengar saag han ingen ting til. Berre gamle klæde og furdelege vaapen hekk kring inn paa vegene.

Daa fekk han sjaa ei glaskrukke som han al-

dri hadde set maken til fyrr. Allslags underlege bileté var maala utanpaa. Han tok ho i handi og vilde sjaa betre etter. Men du skrekke! Han hadde ikkje gaatt, at det var lok paa krukka, og daa han snudde og svinga paa ho datt loket ned paa golvet og slo seg i hundrad molar.

Muck vart stiv av redsle. No var han plent nøydd til aa fara derifraa; elles kom kjerringi til aa banka han i hel, so snart ho kom heim att. Han berre saag seg so snarast ikring, um det ikkje var noko han kunde faa bruk for paa ferdi.

Daa fekk han sjaa eit par digre toflar. Dei var ikkje vene, det er visst. Men skorne hans var plent utslitne, og noko var betre enn inkje. Diso fór han snøgt or skorne sine og i toflane. Ein stav med utskore løvehovud tok han òg med seg; den kunde koma vel med. So hekta han farssverdet med sida og skunda seg ut or huset.

Han sprang og han sprang; han var so redd den gamle kjerringi; sprang, til han tykte han maatte siga ende ned. So snøgt hadde han aldri nokor tid sprunge fyrr. Det var som ein kvan med makt skunda paa, og dreiv han av stad, anten han so vilde eller ei. Han var langt burt fraa byen komen. Men endaa sprang han som det galldt livet.

Endeleg gjekk det upp for han, at det

maatte vera eitkvart gale paa ferde med toflane; for det var dei som skauv han fram og ikkje vilde stogga upp. Han freista paa alle maatar aa smetta or dei, men det gjekk heller ikkje.

Daa ropa han reint i fraa seg:

«Stopp! Stopp!»

Jau, daa stansa dei, og Muck slengde seg utasa ned paa marki og kvilde seg.

Toflane var han overlag glad for. Han hadde ikkje tent for inkje, naar han hadde dei. Kann henda kunde *dei* hjelpa han til aa finna lukka.

Arme Muck var so trøytt, so trøytt. Han sovna mest med same der han laag.

Medan han laag der og sov, hadde han ein underleg draum. Han tykte, at den vesle hunden, som hadde hjelpt han hjaa kjerringi, kom til han og sa:

«Kjære Muck, du skynar nok ikkje enno rett, kor makelause toflane er. Du skal vita, at naar du snurrar deg tri gonger rundt paa hælen i dei, kann du fljuga kor langt det skal vera. Og med stokken kann du finna skattar. Der gull er nedgrave, dunkar han tri gonger i jordi, og two gonger, naar det er sylv.»

Daa Vesle-Muck vakna, mintest han skilleg draumen sin, og tenkte, han kunde likso godt sjaa etter, um den slo til.

Han for i toflane og prøvde snurra seg tri

gonger rundt og rundt paa hælen. Men den som hev freista aa gjera dette kunststykket tri gonger etter kvarandre i store rome toflar, vil ikkje undrast paa, at Muck ikkje fekk det til med fyrste gongen. Armingen datt og datt, um att og um att, og slo seg syndleg. Men han gav seg ikkje. Og langt um lenge lukkast det. Han snurra seg tri gonger rundt paa hælen og ynskte han var i nærmeste storby. Og toflane lyfte seg upp i lufti, og av stad bar det, so snøgt som ein vind.

Fyrr Vesle-Muck rett visste til seg, stod han paa eit stort torg, og folk for att og fram, kjøpte og selde. Men han laut snarast sjaa aa hava seg utor vegen, for alle skubba til han og trødde burti toflane hans, kvarheist han seg vende.

Vesle-Muck la no over med seg sjølv, kva han skulde taka seg til, so han kunde tena til levemaaten. Han hadde nok ein stav som kunde syna nedgravne skattar, men det var ikkje sagt det var so lett aa finna slik ein plass. Um det kneip, kunde han sakte syna seg fram for pengar; men det heldt han seg for god til.

Endeleg kom han i hug toflane, kor snøgt han kunde springa, naar han hadde dei paa seg.

«Kann henda kann toflane livnæra meg,» tenkte han. Og han fann paa, at han vilde ste seg som lauparsvein. Han tenkte kongen maatte vera den som lønte best, og spurde seg fram til slottet.

Ved slotsporten stod nokre vaktmenner, som vilde vita ærendet hans. Han sa det, og dei styrde han til hovudsmannen. Denne berre kaldflirde, og sa:

«Kva slag, — du med dei smaa stutte føtene dine vil vera lauparsvein. Vil du sjaa og hava deg herifraa, og det paa timen! Eg hev ikkje stunder til aa hefta meg med slik hendesløyse.»

Men Vesle-Muck gav seg ikkje. Han meinte paa, at han skulde gjerne springa um kapp med kven det skulde vera.

Hovudsmannen laut læ, so ille det var, og lova, at han same kvelden skulde faa kapp-springa med beste lauparsveinen hjaa kongen. So gjekk han beinast til kongen og fortalde um den vesle drengen og ærendet hans.

Kongen totte det var moro, og sa ifraa, at baade han sjølv og heile hovet vilde koma og sjaa paa kapprennet.

Og daa kvelden kom, sat det fullt upp av folk som vilde sjaa paa dvergen og skeidet.

Daa kongen og heile hovet var til sæte komne, steig Vesle-Muck fram for truna og bukka djupt. Alle fniste og lo, daa dei fekk sjaa denne vesle puslingen. Men Vesle-Muck lét dei læ, han.

Han stelte seg no upp jamsides skeidbror sin; det var den likaste lauparen kongen aatte. Avgangsteikn vart gjeve, og skjott som ei pil sprang dei two lauparane burtetter marki.

Fraa fyrst av fekk den andre ein stor fyremun; men Muck rende so snøgt etter paa toflane sine, at han ikkje berre tok han att, men for framum og naadde fram til maalet lenge fyre hin.

Alle vart forbina, og kongen sjølv klappa i hendene. Heile flokken sette i høge fagnadrop, skraala og skreik:

«Heil og säl Vesle-Muck, beste lauparsveinen i verdi!»

Men Vesle-Muck la seg paa kne for kongen og sa:

«Store konge, dette var berre ei liti prøve. Eg kann nok meir enn som so. Skal eg ikkje no faa vera lauparsvein hjaa deg?»

«Jau,» sa kongen, «du skal vera min eigen ærendsvein og alltid vera hjaa meg. Du skal faa hundrad gullpengar i løn um aaret og eta ved mitt eige bord.»

So tenkte daa Muck, at han endeleg hadde funne den lukka han so lenge hadde leita etter, og vart baade glad og fegen. Og kongen leit paa han og sette han til dei vandaste løyndarærendi sine. Og Muck gjorde alt so som han skulde og var utruleg snøgg. Men dei andre kongstenarane var ovundsjuke paa han, med di han stod so høgt hjaa kongen, og freista gong paa gong aa sverta han og leggja meinraader for han hjaa kongen.

Muck visste vel um dette, men det var so

langt ifraa, at han vilde hemna seg, at han heller berre tenkte paa, koss han skulde fara aat, so han kunde verta godven med dei alle.

Ein kveld kom han ved eit hende burt i ei kraa i slotshagen. Med eitt tok staven i handi hans til aa skjelva og rista, og dunka tri gonger mot jordi.

Han skyna straks, kva dette tydde, drog fram kniven, og skar merke i trei so han skulde finna plassen att. So gjekk han inn i slottet etter ein spade, og um natti, daa allesov, smette han seg burt att og gav seg til aa grava skatten upp.

Det var ein brote med gull der, so mykje at han ikkje naame nær kunde bera med seg alt. So stappa han ned i broklumma og trøya so mykje han fekk rom til, og grov vel over det som att var. Han kom seg òg godt og vel upp paa romet sitt og gøyymde gullet i slagbenken.

Daa Vesle-Muck hadde fenge so mange pengar, tenkte han, at no skulde nok alt verta paa ei onnor gjerd, no han hadde raad til aa gjeva uvenene sine gilde gaavor.

Men arme Muck, det var greidt aa skyna, at han ikkje kunde vera gamal i verdi, naar han tenkte han kunde kjøpa seg vener med gull. Hadde han berre heller sett av garde paa toflane, og teke gullet med seg, medan tidi var god!

Gullet, som han saadde ut med rauste hen-

der, skapte fleire uvener enn han nokor tid fyrr hadde aatt.

Kjøkemeisteren sa: «Han gjer falske pengar!»

Hovudsmannen sa: «Han gjeng og gjøler for kongen.»

Og skattmeisteren, som ikkje var fri han var langfingra, sa beint ut:

«Han hev stole det.»

Munnskjenken sette seg fyre han vilde til botnar i saki, og lest ein dag vera reint paa graaten. Kongen spurde, kva som stod paa.

«Aa,» svara han, og lest turka taarone or augo, «det er so vondt for meg, at du ikkje lenger er nøgd med meg, herre konge.»

«Koss er det, *du vasar, Korchu!*» sa kongen undren. «Kva tid hev eg sagt, eg ikkje var nøgd med deg?»

Munnskjenken svara, at naar han gav den eine dungen med gull etter hin til ærendsveinen sin, og dei trugne kongstenarane inkje fekk, so var dette merke godt nok.

Kongen vart storleg forviten, og munnskjenken laut ut med alt han visste. Og det var ingi sak aa faa kongen paa den trui, at Vesle-Muck hadde stole av kongsskatten. Dette kom meir enn vel med for skattmeisteren, som ikkje lenger turvte ottast for rekneskapan.

Kongen baud at dei skulde vera etter Vesle-Muck, kvar helst han gjekk, og freista aa taka

han paa fersk gjerning, um raad var. Og daa Vesle-Muck um natti gjekk ned i hagen og vilde etter fleire pengar, vart han rett nok fakka nett som han skulde gjera fyrste spadetaket. Muck vart bunden og førd fram for kongen til liks med pengekista, som dei hadde grave upp.

Skattmeisteren auste no utor seg um kor sløgt han hadde lurt seg over Muck, nett som denne stod og skulde grava pengekista ned i jordi. Kongen spurde Muck, koss dette kunde hanga i hop. Og Muck svara, som sant var, at han ikkje vilde grava pengane *ned*, men tvertum *upp* or jordi.

Daa kaldflirde uvenene hans, og kongen vart styggeleg harm paa Muck, som kunde ljuga so skamlaust. Han spurde skattmeisteren, um han sakna so mykje, som her var, burt i skattemoret, og skattmeisteren svara, at so mykje og meir til var burte.

Daa sa kongen ifraa, at Muck skulde setjast i fangeholet.

Men skattmeisteren akta seg vel for aa nemna, at han hadde funne ein setel nedst paa botnen av pengekista; og paa den stod:

«Fienden hev kome inn i landet mitt. Diso gøymer eg nokre av pengane mine her. Men den som finn dei og ikkje paa timen flir dei til sonen min skal bannast i alle æva.

Kong Sadi.»

So sat daa arme Muck der i fangeholet. Uglad og urod i hugen var han. Han visste, det var dødsstraff for aa stela. Fortelja kongen um staven vilde han ikkje, av di han ottast, at daa laut han samstundes ut med alt um toflane.

Som ille var, kunde han ikkje faa nytta dei her, som han stod bunden til veggen med strame jarnband. Han kunde ikkje leda ein finger, di heller; enn minder snurra seg tri gonger rundt paa hælen.

Men dagen etter vart han dømd fraa livet, og no saag han seg ingi onnor bergingsvon. Det var daa betre aa leva staven forutan enn aa lota døy. So laut han langt um lenge fortelja kongen rette samanhangen.

Kongen vilde fyrst ikkje tru han. Men Muck sa seg god for aa gjeva syn for segn, dersom han slapp aa døy. Det lova kongen, og hadde dei til aa grava ned gull paa ein plass, so ikkje Vesle-Muck saag det. Men Vesle-Muck fann det mest med ein gong, for staven dunka rett nok tri gonger i marki. Daa skyna kongen, at skattmeisteren hadde snytt han, og sende han ei silkesnor, so som skikken er i Austerland. Det vil segja so mykje som, at dersom han ikkje sjølv tok seg av dagar, vart han teken og hengd.

Men til Vesle-Muck sa kongen: «Eg hev nok lova aa spaar livet ditt, men eg kjenner paa meg, at du ikkje hev tilstade alt; diso skal

du faa sitja der i fangeholet, heilt til du fortel, koss det heng i hop, at du er so glup til aa springa.»

Vesle-Muck hadde havt meir enn nok med ei nott i fangeromet, og tilstod, at heile kunsti laag i toflane. Men han lærde ikkje ifraa seg knepet med aa snurra seg tri gonger rundt paa haelen.

Kongen smatt sjølv i toflane, vilde prøva dei, og laut renna rundt og rundt i hagen, som han var forstyrra; for toflane sette av garde, dei, og Vesle-Muck brydde seg ikkje; han stoppa dei ikkje, fyrr kongen datt sanselaus i koll.

Daa kongen kom til seg att, var han følt harm paa Vesle-Muck som hadde lata han renna soleis:

«Eg hev nok lova deg liv og fridom,» sa han, «men er du ikkje ute or landet mitt paa tolv timar, so tek eg og hengjer deg upp.»

Toflane og staven læste han inne i skattemoret sitt.

So arm som no hadde Vesle-Muck aldri kjent seg, der han traska ut or landet og banna seg sjølv, av di han hadde kunde nokor tid tru, han skulde gjera lukka si ved hovet. Som vel var, var det ikkje langt att til landegrensa; paa aatte timar naadde han fram, endaa det var surt aa traska og gaa, no som han hadde vant seg til med toflane.

Daa han vel var ut or landet komen, tok

han av fraa landevegen og inn i ein tett skog. Han vilde leita seg upp ein plass, der han kunde leva aaleine, og i fred for andre menneske. Midt inne i skogen kom han over ein grasgrod voll attved ein bekk. Her gav han seg til. Han var leid livet; her vilde han vera, til dauden kom.

Han var trøytt og sovna snart. Daa han vakna, kjende han at han var svolt. Han tenkte med seg, at det var no so si sak aa døy av svolt, og saag ikring seg, um det skulde vera eitkvart aa bita i.

Herlege mogne fikor hekk paa trei ikring, og Vesle-Muck var ikkje sein, han kleiv upp og sanka i hop so mange, som han tenkte han vann aa eta. Dei smaka framifraa, berre at han vart so tyrst etter dei, at han laut ned til bekken etter vatn. Men du skrek! I vatnet fekk han sjaa spegelbiletet sitt. Ven hadde han aldri vore. Men no hadde han attpaa fenge two lange øyro og ei diger uppstrutna nase til pryd. Overgjeven tok han seg med handi til øyro, og rett nok var dei godt ei halv alen lange!

«Eg fortener eseløyro!» skreik han, «for eg hev stelt meg som eit asen, og kasta burt lukka mi, daa eg hadde ho.»

Han vildra halvt i ørske kring um i skogen der, til han kjende seg svolten aa nyo. Det var ingi onnor raad; han laut eta seg mett paa fikor som fyrr. Men medan han sat der og aat,

kom han paa, at han vilde sjaa og gøyma burt dei føle øyro og stappa dei uppunder hovudplagget.

Men sjaa der! No var dei burte att! Han sprang beinast ned til bekken, og vilde sjaa, um det var so. Og rett nok, no var ikkje øyro hans større enn dei pla vera, og den føle trutne nasa var likeins kvorvi burt.

No forstod han, koss det hadde bore til. Daa han aat av fikone paa det fyrste treet, hadde han fenge dei føle, lange øyro og den digre nasa. Men dei andre fikone hadde gjort han god att.

Daa vart Vesle-Muck i godlag; for no skyna han, at lukka var med han, kor som var, og vilde hjelpa han, so han kunde faa staven og toflane att.

Han sanka so mange fikor av kvart tre som han var god til aa bera med seg, og for attende til det landet, han nyst var komen fraa. I den fyrste byen han kom til kjøpte han seg andre klæde og farga haaret sitt, so han ikkje lenger var til aa kjenna att. So skunda han seg attende til byen, der kongen budde.

Det var nett paa ei aarsens tid, daa mogi frukt var sjeldsynt. Og Vesle-Muck sette seg til med fikone sine utanfor slotsporten, der kjøkemeisteren laut framum, naar han skulde ut og kjøpa inn mat til kongsfolket.

Muck hadde ikkje lenge sete der, so kom

kjøkemeisteren, og skreik ende over seg, daa han fekk sjaa dei fine fikone; dei laut han plent hava, det same kva dei kosta. Og Muck var ikkje dyr paa varone sine heller, so dei vart snart forlikte um prisen. Men ikkje fyrr hadde Muck fenge pengane, so skunda han seg av stad, det snøggaste han vann. Han ottast, det kunde verta spurlag etter fikeseljaren, naar det leid paa.

Kongen var i sers godlag ved bordet den dagen, for kjøkemeisteren hadde bore fram det eine matslaget betre enn hitt. Men daa fikone vart framsette, skreik han ende over seg.

«Du er ein stas-kar, kjøkemeister! Dette skal eg aldri gløyma deg!» ropa han, og det var so han sikla etter denne forkun-retten. Med eigi hand skifte han fikone rundt, ei til kvar av dei som sat ved bordet, so nær som prinsane og prinsessene; dei fekk two kvar. Men dei fikone som att var, vilde han hava for sin eigen munn. Han tok ei fike og prøvde; aldri hadde han kjent noko so godt, tykte han.

«Men du store tid, far, koss er det, *du ser ut!*» ropa ei av prinsessene med eitt. Alle saag forbina paa kongen. Velduge øyro hekk ned paa kvar side, og ei diger nase gøynde mest burt baade munn og hoke.

Og daa dei skulde sjaa seg til, gaadde dei, at kvar ein av dei hadde vorte sameleis prydd.

Det vart eit lurvelæte. Lækjar vart paa ti-

men bodsend, og snart kom dokterar i haugevis upp paa slottet og skulde vita raad for dei fæle utvokstrane. Dei laga pillor, og rørde i hop smurning. Men like mykje hjelpte det. Ein av prinsane vart skoren for det; men øyro og nasa vaks ut att med det same.

Muck forstod av den røra som vart i byen, at fikone hadde hjelpt, og tenkte med seg at no var hans tid komi. For fikepengane kjøpte han seg ein sid, svart dokterkjole og sette paa seg eit langt graatt skjegg, so han saag ut som ein gamal vismann. Med den andre fikesekken paa rygg gjekk han upp paa slottet og lést vera ein framand lækjar som hadde frett kva naud dei var stedde i, og visste raad for ho.

Fraa fyrst av hadde dei ikkje større tru paa han; men daa Vesle-Muck gav ein av smaaprinse ei fike, og guten paa timen vart god att, kom alle farande og vilde hava hjelp. Men kongen tok han i handi og leidde han inn i skattemotet sitt.

«Her ser du skattane mine,» sa han. «No kann du velja deg, kva du vil, og det skal vera ditt, sosant du kann løysa meg av denne narrehamen.»

Dette var noko som ikkje var Vesle-Muck imot; for han hadde longe fenge auga paa staiven og toflane sine burti ei kraa. Han gjekk no der att og fram og lést sjaa paa kongsskatane, til han stod burtved toflane sine. Snøgt

som ein elding smatt han ned i dei, og treiv staven. So reiv han av seg skjegget og synte fram det rette, velkjende andlitet sitt.

«Din skarv du er!» skreik han til kongen. «Du lønte den trugne tenaren din med spé og vantakk. Til straff skal du i all framtid sjaa ut som du gjer no; so tenkjer eg ikkje, du gløymmer Vesle-Muck so snart.»

Han snurra seg tri gonger rundt paa hælen, ynskte seg langt derifraa, og fyrr kongen fekk sansa seg var Muck burte.

Sidan hev Vesle-Muck levt her i byen. Han hev pengar nok; men han held seg for seg sjølv, for han vanvyrder menneski. Han hev lese og tenkt mykje, og hev vorte ein klok mann. Tykkjer du, han ser noko underleg ut, so er han likevel ikkje den mann ein skal apast med.»

Dette fortalte far. Eg sa, eg var leid for eg hadde fare so stygt, og far tilgav meg og eg slapp resten av straffi. Eg fortalte leikebrørne mine um Vesle-Muck og alle tilburdane hans, og me vart paa slutten so glade i han, at ikkje ein vilde ropa eit hædings ord etter han. Tvertum tok me alle huvone vent av, naar me møtte han, og bukka djupare for han enn for sjølve presten.»

Ferdafylgjet fann paa, dei vilde gjeva seg att ein dags tid der i herbyrget, so baade dei og dyri fekk kvila seg ein grand.

Den dagen kom turen til femte kjøpmannen til aa fortelja. Han heitte Ali Sizah. Livet hans hadde vore for fatigt paa hendingar, lét han, til at nokon skulde tykkja hugnad i aa høyra um det. Men han skulde fortelja eit eventyr i staden. Det var

SOGA UM DEN FALSKE PRINSEN

Det var ein gong ein skreddarsvein, som heitte Labakan. Han var i lære hjaa ein skreddar i Aleksandria. Ein kunde kje nett segja, at Labakan var ei dugløyse med naali; tvertum kunde han gjera framifraa fint arbeid, naar han var paa det laget. Ikkje var han lat heller. Men heilt rett kunde det aldri hanga i hop med karen; for best han sat og sydde, so naali fauk igjenom saumen, kunde han med eitt stansa heilt upp og sjaa ut i veret med stive augo, og daa gløymde han alt ikring seg. Meisteren og dei andre sveinane var vane med dette. Dei berre kniste og lo seg imillom, og sa: «Idag hev Labakan stormannsandlet sitt.»

Kvar fredagskveld, naar andre folk pla gaa i bedehuset, tok Labakan paa seg kisteklædi sine og reika att og fram i gatone.

Møtte han daa ein kjenning som helsa og ropa til han: «Godkveld, Labakan!» var det berre sovidt han lest nikka paa hovudet.

Og naar meisteren hans av og til kunde segja til han for spøk: «Labakan, du skal sjaa du i røyndi er fødd til noko stort,» lo han alltid velnøgd og svara: «Ja, trur ikkje du òg det, meister?»

Soleis gjekk det ei lang tid, og meisteren bar over med all narreskapen hans, med di det var slik hendig og gild kar elles.

Men so var det ein dag, at bror til kongen sende stasbunaden sin til denne skreddaren og vilde hava noko vølt paa han. Og Labakan, som var den hendigaste av alle sveinane, naar han berre gjorde seg fyre, vart sett til dette arbeidet.

Um kvelden, daa meisteren og dei andre sveinane hadde gjort ifraa seg arbeidet for dagen, vart Labakan etter paa verkstaden, skulde setja dei siste styngene i kongebunaden.

Daa han var ferdig, vart han sitjande glaama paa kjolen. Noko so grumt totte han aldri han hadde set. Og gild var bunaden, det er visst. Alle breiddene var utsauma med gull og perlor, og tyet var den finaste silke og fløyel.

Labakan fekk ikkje augo av kjolen, og fyrr han sjølv rett visste til seg, hadde han teke bunaden paa seg.

Kjolen sat som han var sydd til han, og Labakan gav seg til framfor spegelen og vart ikkje trøytt av aa sjaa seg i all denne stasen.

«Ser eg ikkje ut som ein prins kann henda?»

sa han for seg sjølv, og gjekk med lange, vyrdelege steg att og fram paa golvet.

«Hev ikkje meisteren sjølv sagt, at eg kunde vore prins so god som nokon?»

Med denne staselege bunaden var det som heile stormannshaatten kom upp i Labakan. Det sveiv so fyre han, at kann henda, naar alt kom til alt, var han ein kongsson som hadde vorte umbytt, daa han var liten. Kvi ikkje? Han tenkte seg so inn i dette, at han paa slutten trudde det sjølv. Visst var han ein prins! Tydde ikkje alt paa, at han ikkje høyrdie denne rampen til, som han dagstødt laut dragast med.

Men no var det paa tidi han tok ut i verdi og leita upp far sin. Denne gilde bunaden kom so vel med, som hadde profeten sjølv sendt han; det vilde vera grov synd aa ikkje taka med takk imot denne gilde gaava.

So fann han ihop det vesle han aatte av mynt, og kom seg nattetidar ut or byen.

Folk glaapte ikkje lite paa denne nye prinsen som var so staseleg klædd, men endaa gjekk til fots og utan fylgje. Naar nokon vilde fritta han ut um dette, lo han berre løynsk og svara, at det hadde sine grunnar.

Men han forstod snart, at han berre gjorde seg til narr vei ei sovori aatferd, og kjøpte for ein billeg pris ein gamal sliten øyk, som han kalla Murva. Labakan hadde aldri sete paa hesterygg fyrr, so det kom vel med det fyrste,

at Murva var for skral til aa finna paa og traava.

Ein dag som dei for der og reika fram etter vegen i vanlegt smaadilt, naadde ein annan ryttar dei att, og bad um han maatte faa slaa fylgje. Det var ein ung staseleg kar, som Labakan laut lika straks han saag han.

Dei kom snart i prat, og framandkaren, som var uvanleg open av seg, fortalte, at han heitte Omar og hadde vore fostra upp hjaa Elfi Bey, fyrsten av Kairo. Han var død no; men paa sitt siste gjorde han Omar kjend med, at denne ikkje var sonen hans, so som alle trudde, men var son til ein mektig konge der i Austerlandi. Ein spaamann hjaa far hans hadde lese i stjernone, maa vita, at prinsen skulde koma i stor faare, fyrr han vart two og tjuge aar. Og so hadde kongen sett Elfi Bey, som var underkongen hans, til aa fostra upp sonen plent som sin eigen, heilt til han vart two og tjuge aar.

Elfi Bey hadde ikkje nemnt namnet paa far hans, men berre sagt, at han skulde vera ved den høge El-Seruja-stytta, sudaust for Aleksandria, fjorde dagen i Ramadan-maanaden fyrst komande; for daa fyllte han nettupp two og tjuge aar. Her vilde han møta eitpar menner, og den eldste av desse skulde han fli den dolken han alltid bar paa seg, og segja:

«Her er den som de leitar etter!»

So skulde mennene svara: «Profeten skje

takk som hev halde deg uppe til denne tid!» og føra han til far hans.

Skreddaren vart ikkje lite undren, daa han høyrde dette, og fraa den stund ovunda han prins Omar av all si själ. Her stod ei kongstrune op i for denne framandmannen, medan han sjølv, som var like so velskapt og vitug, inkje hadde i vente. Visst var Omar baade traust og fager, nett som ein kongsson burde vera. Men Labakan tenkte med seg, at ingen kongsfar turvte skjemmast ved *han* heller. Han var ikkje mindre fager, han.

Labakan fekk ikkje fred for sovorne tankar. Og um natti drøynde han, at det var *han* som var prins i Omar sin stad.

Tidleg um morgenon vakna han og saag Omar liggja og sova so trygt attmed sida. Daa for det som ein elding gjenom han, at han kunde naa ved list det som lagnaden hadde vore so laak aa nekta han.

Dolken som var merket paa kongebyrden hekk i beltet paa Omar. Den tok Labakan, og tenkte ein augneblink paa aa støyta han i bringa paa den arme prinsen, som laag der og sov og inkje vondt vardest. Men han kvidde seg for draap, likevel, og gjorde ikkje Omar noko, men berre tok dolken. So sette han seg upp paa Omar sin hest, med di den sprang skjotare enn den gamle øyken han sjølv aatte, og reid sin

veg. Daa Omar vakna, hadde den skamlause felagen hans alt ein god fyremun.

Det var nettupp fyrste dagen i Ramadan-maanaden, at Labakan so stygt hadde svike stallbror sin. Ikkje two dagar etter var han ved El-Seruja-stytta. Ho laag midt paa ei vid slette, og derifraa hadde ein vidt utsyn til alle kantar.

Men Labakan var vel tidleg ute; fyrst imorgon var den store dagen, daa eit nytt liv i rikdom og prakt skulde byrja.

Han gav seg til under eit digert palmetre ikkje langt ifraa stytta, og bidde paa morgondagen der, so lenge.

Best det var, fekk han sjaa eit stor fylgje koma ridande burtetter sletta. Det var ein heil flokk menn i drustelege bunader, og dei reid paa gilde arabhestar. Fremst i fylgjet reid ein gamal mann med langt, kvitt skjegg. Han saag ut til aa vera den eldste i laget; han var òg gildast klædd. Etter *dei* kom andre menner som tyktest vera tenarar. Dei sat paa kamelar og klyvja med seg store byrder.

Rett attmed stytta gjorde dei stans, og tenarane sette upp teltstokkar og breidde tjukke silkeduken der oppover. Labakan forstod at alle desse mennene var komne der for hans skuld, og var mest huga paa aa stiga fram alt den dagen. Men det var, som han ikkje rett vaaga seg til.

Skreddaren vakna med soli morgonen etter. I dag skulde det henda som han hadde drøymt um i so mange aar; no skulde han verta ein rik og mektig mann. Visst kom han i hug, at dette skjedde ved svik og urett, og han kjende ein styng i hjarta, naar han tenkte paa den arme Omar, som han so skamlaust hadde stole alt ifraa. Men gjort var gjort og kunde ikkje umatt gjerast. Og narrehugen kviskra til han, at han saag so godt ut, at han skamlaust kunde stiga fram for kven det skulde vera.

Han sette seg paa hesten og reid burt aat fylgjet attmed stytta. Her steig han av og tok dolken fram.

Seks mann stod rundt stytta og fremst av dei den gamle mannen han hadde merkt seg dagen fyreaat. Han var i kongebunad, og det var greidt aa sjaa, at han var den gjævaste i laget.

Til han gjekk Labakan, bøygde seg djupt for han, rette dolken fram til han, og sa:

«Her er den som de leiter etter!»

«Profeten vere lov som hev halde deg uppe til denne tid,» svara gamlingen med taaror i augo. «Kyss meg! Eg er gamle far din, og du er min eigen kjære son, Omar.»

Skreddaren vart heilt kløkt over desse hjartelege ordi og kjende seg halvveges glad, halvveges skamfull, daa han tok gamlingen i fangset og kysste han til velkome.

Men berre eit lite bil skulde han faa vera i fred og drøyma seg inn i det nye livet i herlegdom og glede.

Burt etter sletta kom ein ryttar jagande beinast mot stytta. Hesten vilde ikkje av flekken, var det likt til; men ryttaren dreiv han fram med hogg og slag. Det stod ikkje lenge paa, so kjende Labakan att gampen sin og Omar, rette prinsen. Men lygnhaatten hadde so fast tak i han no, at han sette seg fyre, at koss det so gjekk, vilde han nekta alt.

Alt langveges ifraa saag ein, at ryttaren vinka, og ropa og skreik, so alle laut bisna paa dette. Endeleg var han framme ved stytta og slengde seg av hesten. «Vent!» sa han. «Kven de so er, so lat ikkje denne skamlause farken faa narra dykk. *Eg* er den Omar, de leitar etter!»

Mennene vart overlag forbina, og gamlingen visste ikkje, kva han skulde tru. Han saag raadlaus fraa ein til hin.

Men Labakan svara so lognt han var god til:
 «Naadige far, aldri ans dette galne mennesket. Ikkje rettare enn eg veit, er det ein galen skreddarsvein fraa Aleksandria som heiter Labakan. Det er stor synd i armingen, er det.»

Daa vart prinsen so harm, at han ikkje greidde aa styra seg lenger. Plent ifraa seg av sinne vilde han fara paa Labakan. Men dei andre la seg imillom, og fyrsten sa:

«Ja du hev rett, son min! Eg ser, at armin-

gen er fraa vitet. Det er best, de tek og bind han og hev han med dykk til byen. Kann henda kunde me eikorleis hjelpa han,» sa han til tenarane.

Harmen hadde lagt seg hjaa prinsen no. Han kunde ikkje halda seg for graat, og ropa til fyrsten: «Eg kjenner paa meg, at De er far min. Eg bed so inderleg, at De høyrer paa meg!»

«Nei fri meg!» svara denne. «No tek han til aa prata burt i hytten att. Tenk, alt det eit menneske kann koma burt-i!» sa han, tok Labakan under armen og gjekk med han i fylgle burt til teltet.

Men rette prinsen vart bunden paa hender og føter og gjurd fast paa ein kamel, og det var alltid two mann attved og heldt vakt over han.

Den gamle fyrsten var Saaud, sultanen i Wechabialand. Lenge hadde han vore utan born og hadde mesta gjeve upp all von um aa faa nokon. Men so fekk han daa langt um lenge den sonen, han so saart hadde lengta etter. Ein spaamann vart henta og skulde sjaa, kva lagnad prinsen skulde faa, og han spaadde som so:

«Heilt til prinsen vert two og tjuge aar vil han vera i stor faare.»

So vilde kongen vera trygg, og lét gamle venen sin, Elfi Bey, faa sonen og læra han upp

som sin eigen, til han kom over dei faarlege
two og tjuge aari.

Alt dette fortalte kongen til den, han trudde
var sonen, og han var i alle maatar velnøgd
med den fine vokstren og tekkelege aatferdi
hans.

Daa dei kom til det landet, der kongen
høyrde heime, vart det stor glede paa alle. Kvar-
helst dei kom, tok folk imot dei med stor stas
og høge fagnad-rop; for det spurdest snart, at
no kom kongen heim att med son sin. I ho-
vudstaden var alle gatone dekte med fløyel. I
alle vindauge brann ljos, og blomar rignde ned
paa dei, kvar dei kom ridande.

Skreddaren kjende seg no full-trygg og reid
kaut og byrg jamsides kongen.

Men den arme rette-prinsen hadde det ikkje
godt.

«Omar! Omar!» skreik tusund røyster. Men
han som med retten aatte dette namnet laag
bunden paa ryggen av ein kamel, og vart ikkje
paavyrd av nokon. I det høgaste kunde folk
spyrja etter kva *det* var for ein, og det var so
det skar og sveid i øyra paa Omar, kvar gong
han laut høyra :

«Det er ein galen skreddar!»

Fylgjet var langt um lenge naatt fram til
slottet, der dronningi og heile hovet venta paa
dei inne i den store gildehalli.

Det var alt skymt, daa kongetoget kom fram.

Tusen paa tusen lampar var tendra i salen og gjorde det ljest som um dagen. Burte ved den eine langveggen sat dronningi paa ei trune, som var av skire gullet og innlagd med glimesteinrar og perlor. Fleire av dei høgaste menn i riket heldt ein silkeduk til tak upp over ho, og ein av underkongane stod og veifta flugone burt fraa andletet hennar.

Der sat dronningi og venta paa, at kongen skulde koma heim att med ein vaksen son. Heller ikkje ho hadde set han sidan han vart fødd, men ho hadde mange gonger drøymt um han, og ho trudde nok ho skulde kjenna han att um so iblandt tusen.

No høyrde dei kongetoget eit stykke ifraa. Vakti slo paa trummor og bles i trompetar, og alt folket sette i høge fagnad-rop.

Nærare og nærare kom dei. No høyrdest ljoden av hesteføter og mannesteg paa marmorsteinane utanfor. Salsdørene vart slengde upp, og gjennom tenarflokken, som laag der paa kne, skunda kongen seg upp til dronningi og leidde sonen i handi.

«Sjaa her!» sa han. «Her kjem eg med den du hev sakna og lengta so lenge etter!»

Men dronningi ropa: «Det er *ikkje* sonen min! So ser ikkje den ut, som Profeten hev synt meg i draumar.»

Kongen skulde nettupp til aa tala ho tilrettes, av di ho kunde tru paasovore draumtull.

Men no gjekk salsdøri upp med stort brak. Prins Omar hadde slite seg laus ifraa vakti og kom farande inn og kasta seg ned for dronning-truna. «Her vil eg døy!» ropa han. «Drep meg heller, hardhjarta far! Denne skammi held eg ikkje lenger ut!»

Folk stod forstørkte der, og vakti skulde nett triva han og slæpa han innatt i fangeromet. Daa sprang dronningi med eitt upp ifraa truna.

«Stans!» ropa ho. «Denne og ingen annan er rette son min. *Han* er det. Eg kjenner han att, endaa eg aldri hev set han for augo fyrr!»

Vakti slepte Omar. Men no vart kongen mest ifraa seg, so harm vart han, og skreik til dei, at dei skulde binda denne galne mannen.

«Her er det eg, som raar!» ropa han. «Her gjeng det ikkje etter kvendedraumar, men etter trygge, paalitande merke. Han her (han peika paa Labakan) er sonen min, for han hev gjeve meg dolken ifraa Elfi Bey.»

«Stole dolken hev han!» ropa Omar. «Skamlauost stole han fraa meg, som trudde han so vel!»

Kongen ansa ikkje paa han, og arme Omar vart med makt slæpt ut av salen. Men kongen tok Labakan med inn til seg i sitt eige kongsrom, og var so fortærande harm paa dronningi, at han lite vann styra seg, endaa det aldri hadde falle eit vondt ord imillom dei fyrr, i all den tid dei hadde vore gifte.

Dronningi tok seg alt dette tungt til hjarta; ho kjende seg viss paa, at ein fark hadde snike seg inn hjaa kongen; for hjarta sa henne, at det var denne andre usælingen, som var rette sonen.

Daa harmen nokorleis hadde lagt seg, gruvla og gruna ho att og fram paa koss ho skulde fara aat, so kongen kunde verta overtydd. Det var ingi lett sak, det skyna ho nok. For han som gav seg ut for sonen hennar, hadde havt dolken og kjende so mykje til Omar og lagnaden hans, at han utan vanske kunde spela kongsson.

Ho ropa til seg alle dei mennene som hadde stade attmed kongen burtved stytta, og bad dei fortelja alt so nøgje som dei var god til. Sidan heldt ho samraad med eit par trugne trækvinor. Sume kom med den raadi, andre med den. Men langt um lenge sa Melechsala, ei gamal, klok tscherkess-kvinne:

«Var det ikkje so, naadig-dronning, at han som hadde dolken kalla den andre for ein galen skreddar, som heitte Labakan?»

«Jau,» sa dronningi.

«Kven veit um ikkje farken hev sett sitt eige namn paa sonen din. Um so er, veit eg ei god raad til aa avdekkja lygnaren.»

Dronningi bad dei andre gaa ut og vart ei stund twoine inne med trækvinna. Etterpaa gjorde dronningi seg ærend inn til kongen.

Det var ei klok kvinne, denne dronningi, og ho visste vel, koss ho skulde taka kongen paa

rette maaten. Ho lest vera leid seg, for ho nokor tid hadde tvila paa, at kongen maatte ha rett, han som var so klok og vitug. Ho vilde berre beda um ein einaste ting.

Kongen hadde alt trega paa, at han hadde tala so hardt til dronningi, og lova ho med ein gong alt ho vilde.

Ho sa daa som so: «Eg skulde ha hug til aa setja dei paa ei liti prøve, desse two. Andre vilde kann henda lata dei rida eller fikta umkapp; men det er noko alle kann. Nei, eg vil gjeva dei ei uppgaave, som krev baade hendugskap og godt vit. Dei skal baae sauma trøye og brok, so fær me sjaa kven som vert best.»

Kongen small ut i ein laatt, og svara: «Nei no *meiner* eg! Skulde sonen min kappast med denne galne skreddaren i aa laga trøyor og brøker. Maken til vas hev eg ikkje høyrt!»

Men dronningi meinte paa, at han alt hadde gjeve sitt ord, og kongen gav etter til slutt. Men han lova paa, at um skreddaren gjorde aldri so fine buksor, skulde han likevel aldri verta sonen hans.

Kongen gjekk sjølv til Labakan og bad han gjera mor si til viljes dette, endaa so baanske og narrevore det var. Men Labakan lo med seg sjølv av glede. Var det ikkje anna ho vilde, tenkte han, skulde det snart verta ei raad.

Dei ferda i stand two rom, det eine til prinseen, det andre til skreddaren. Kvar av dei fekk

eit stort stykke silkety og alt som til høyrde.
So skulde dei daa syna, kva karar dei var.

Kongen var ikkje lite forviten paa kva slag brok sonen hans vilde faa til. Og dronningi var ikkje mindre spennt paa, um han vilde gaa i den fella ho hadde sett for han.

Dei hadde fenge two dagar til verket, og tridje dagen sende kongen bod etter dronningi og dei two prinse-emni. Byrg og kaut kom Labakan inn i salen og breiddde skreddarstykki sine ut framfor kongen, som gjorde store augo.

«Sjaa her, far,» sa han, «sjaa her, høgvyrde mor, um ikkje dette er eit meisterverk av ei brok. Eg skulde gjerne sy um kapp med den beste skreddaren i byen.»

Dronningi smilte berre og snudde seg til Omar. «Og du, sonen min, kva hev so du fenge til?» spurde ho.

Harm og leid seg slengde denne silketyet og saksi paa golvet.

«Eg hev lært aa rida og svinga sverdet, og eg kann raaka blinken seksti alner ifraa; men aldri hev eg lært aa bruka naali, og det vilde heller ikkje søma seg for ein som hev vakse upp hjaa Elfi Bey, kongen av Kairo.»

«Aa du rette sonen min!» ropa dronningi. «Aa um eg fekk takå deg um halsen og kalla deg *son!* Ver ikkje vond,» sa ho og snudde seg til kongen, «for eg hev brukta dette vesle knepet. Ser du ikkje *no*, kven som er skreddaren, og

kven som er prinsen? Visst er ho gild den broki, sonen din hev sauma. Ein kunde mest ha hug til aa spyrja etter, kva for ein skreddarmeister han hev gjenge i lære hjaa.»

Kongen sat i djupe tankar og skoda snart paa dronningi og snart paa Labakan, som stod der so raud som blod; han skyna han hadde forrent seg stygt.

«Heller ikkje dette provet duger,» sa kongen endeleg. «Men eg veit sjølv ei raad til aa koma etter sanningi.»

Han sette seg upp paa den snøggaste hesten han aatte og reid ut i ein skog ikkje langt ifraa byen. Det gjekk fraasegn um, at det budde ei hulder der. Ho heitte Adolzaide og hadde ofte i gamle dagar hjelpt kongane der med raad og daad. Til henne var det kongen vilde no.

Midt i skogen var der ein stor open plass med utgamle høge tre ikring. Her meinte folk at huldri heldt seg.

Daa kongen kom dit, sprang han av hesten og batt han i eit tre, steig sidan fram paa plassen og mælte med høg røyst:

«Er det so, at du hev hjelpt federne mine i naudi, so fær du ikkje slaa handi av meg i denne sak, der mannavit ikkje rekk til.»

Han hadde ikkje tala ut, so stod ei høg kvinne i langt kvitt slør framfyre han.

«Eg veit kvi du kjem til meg, kong Saaud, og eg skal hjelpa deg. Tak desse two skrini, og

lat desse two, som baae kallar seg sognene dine, velja kva for eit dei vil av dei. Eg veit, at han som er rette sonen din ikkje vil taka i miss.»

Soleis tala huldri, og flidde kongen two skrin av filsbein og gull og prydde med herlege glimesteinar og perlor. Paa loket stod ei innskrift, laga av diamantar.

Burt kvarv huldri, og kongen vart standande att med dei two skrini i handi. Han var storleg forviten paa kva som var i dei. Men alt det han bryta og braut, var han ikkje god til aa faa loki upp. Innskrifti var heller ikkje til aa verta klok av, for paa det eine stod: *Ære og gjetord*. Paa det andre: *Lukke og rikdom*.

Kongen tenkte med seg, at han vilde havt vondt nok for aa vita kva for eit skrin han skulde velja, um det hadde vore han som hadde valet.

Daa han kom heim att til slottet, gjekk han beinast til dronningi og fortalde kva huldri hadde sagt, og ho tok som ei von av dette.

Alle dei gjævaste stormenner, i riket var, kom saman i kongshalli, og kongen og dronningi sette seg paa truna. Attmed stod dei two skrini paa kvar-sitt bord. Labakan vart fyrist bodsend.

Med vyrdelege steg skreid han upp etter golvet, kasta seg ned for kongen, og spurde:

«Kva ynskjer min herre og far i dag?»

Kongen svara:

«Her er tvilsmaal um du er rette sonen min.
Sanningi fær me vita, naar du vél eitt av dei
two skrini, som der stend. Eg tvilar ikkje paa,
at du vil velja det rette.»

Labakan reis upp og vart lenge standande
og sjaa fraa det eine skrinet til hitt. Daa sa
han: «Store far! Kann det tenkjast større
lukke enn den aa vera sonen din, eller større
rikdom enn *din* naade? Eg vèl det skrinet som
ber innskrifti: *Lukke og rikdom..*»

«Me fær snart sjaa, um du hev valt rett.
Set deg ned der, so lenge,» sa kongen og vinka til
trælane, at dei skulde bera fram ei pute til
prinsen.

No kom Omar inn i salen. Han saag myrkt
og tungt fram for seg, so alle laut tykkja synd
i han.

Han kasta seg ned for truna og spurde kva
kongen vilde. Kongen bad han velja eit av
skrini. Han stod upp og gjekk burt aat bordet.

Daa han hadde lese innskriftene, sa han:
«Dei siste dagane hev lært meg, at lukke kann
forlisast, og rikdom forgaa. Men det med hev
eg lært, at djerv mann eig noko inst inne i
bringa som ingen kann taka ifraa han, og det
er æra, og at minnet um det store ein mann hev
gjort ikkje døyr, um lukka kverv. — Um eg so
skal missa ei krune ved det, lyt eg velja som eg
gjer: *ære og gjetord* vèl eg!»

Han la handi paa det skrinet han valde seg,

og vilde opna det. Men kongen bad han venta, so lenge. Fyrst maatte Labakan gaa burtaat sitt skrin. Sidan tok kongen vatn ifraa den heilage Zem-zem-brunnen i Mekka og vaska hendene sine i det. Tri gonger bøygde han seg mot aust, fall paa kne og bad: «Du Gud, som federne mine bad til, du som i mange hundradaar hev halde kongsætti upp, du vil ikkje tola, at ein vyrdløysing røvar den plassen, som med rette tilkjem sonen min!»

Kongen reis upp og sette seg paa truna att. Folk vaaga mest ikkje aa draga pusten. Det var so kyrt i salen, at ein kunde ha høyrt ei naal falla.

Daa ropa kongen:

«Opne skrini no!»

Og dei loki, som fyrr ikkje hadde vore til aa faa upp, sprang no upp av seg sjølve, utan at nokon tok i dei.

I det skrinet, som Omar hadde valt seg, laag det ei liti krune paa ei fløylylspute og ein ørliten kongsstav av gull attmed.

I Labakans — ei stor synaal og ein traad.

Kongen baud dei syna fram kva som var i skrini. Kruna tok han sjølv ut or Omar sitt skrin, og alt medan han heldt ho i handi, tok ho til aa veksa, til ho vart so stor som ei vanleg krune. Og daa han sette ho paa hovudet av Omar, sat ho som ho var støypt. Daa kysste

kongen han, gav han sonenamn og bad han setja seg paa høgre sida av han.

Men til Labakan sa han: «Det er eit gamalt ord som segjer: Skomakar, haldt deg til leisten din! Her fær me heller segja: Skreddar, haldt deg til naali! — Du hev ikkje fortent, at eg skulde spara deg. Men dette er ei stor gledestund for meg, so du skal faa sleppa med livet. Men lat meg sjaa, du kjem deg ut or landet, snøggast raad er!»

Den arme skreddaren visste lite til seg av skam og redsle. Han kasta seg ned for prinsen og bad meg taaror i augo: «Kann du tilgjeva meg, prins?»

«Ein konge er trugen mot venene sine og høghjarta mot uvenene,» svara prinsen og lyfte han upp. «Eg tilgjev deg.»

«Aa du rette sonen min!» ropa kongen kløkt og tok han i fanget. Og alt folket sette i høge fagnad-rop for denne nye og rette prinsen.

Imedan smette Labakan seg ut or salen med skrinet under armen Han gjekk ned i stallen og fann fram den gamle øyken sin. Den såla han og Reid av byen burtimot Aleksandria.

Heile prinselivet hans stod for han som ein draum no; berre det gilde skrinet minte um, at det nok var sant, kor som var.

Daa han langt um lenge kom attende til Aleksandria, Reid han beinast burt til huset der den gamle skreddarmeisteren hans budde, og steig

inn. Meisteren drog ikkje kjensel paa han, det fyrste, og bukta og bøygde seg noko reint svært for denne storkaren som kom. Men daa han saag betre etter, og kjende att Labakan, ropa han paa alle sveinane og læregutane sine. Og no tok heile flokken paa Labakan og gav han slik dugeleg bank, som han aldri hadde fenge i sine levedagar fyrr. Sistpaa spende dei han ut for døri, og her vart han liggjande saar og sundsleger og var ikkje god til aa leda ein lem.

Imedan skjende meisteren dugeleg paa han og brukte seg for den stolne klædnaden. Det hjelpte ikkje alt det Labakan sa, at han kom og vilde betala han att og gjerne skulde gjeva tri gonger mykje som han var verd.

Meisteren flaug paa Labakan ein gong til og banka han so lenge han orka. So gjekk han fraa han og lét han liggja der, blodut og fæl.

Langt um lenge kom Labakan seg sovidt at han fekk kreke seg burt i eit vertshus der attmed, somykje han fekk leggja det saare hovudet paa ei mjuk pute.

Der laag han arm og usæl, og tenkte med seg, at aldri skulde nokon faa han ut paa eventyr meir; han sette seg fyre, at etter denne tid vilde han verta ein god og skikkeleg skreddar. Han trega ikkje paa denne lovnaden, daa han vakna dagen etter; meisteren og sveinane hans hadde banka all stormannshaatten ut or kroppen paa han.

Skrinet selde han til ein gullsmed og fekk so mange pengar for det, at han kunde kjøpa seg eit lite hus med skreddarverkstad til. Og utanpaa døri hengde han eit skilt, der det stod

Labakan, skreddar.

Ein dag sette han seg til aa bøta den bunaden, som skreddarmeisteren hadde fare so ille med. Han hadde ikkje for handi onnor naal og traad enn den som hadde lege i skrinet, og so tok han den, endaa han hadde tenkt han vilde gjøyma han til eit minne um daarskapen sin. Medan Labakan sat soleis, kom det einkvan og vilde tala med han. Daa han kom att, tenk so var klædnaden heilt ferdugsuma! Naali sydde og sydde, ho, naar ho berre fyrst var sett i gang, og tok so fine styng, at Labakan ikkje kunde gjera maken, um han sat og gnika aldri so lenge. Den minste gaava ein fær av ei hulder hev sitt verde, det er visst.

Endaa ein god ting var det ved denne gaava. Traaden vart aldri uppsydd, kor snøgt naali sydde.

Labakan fekk stor søknad og vart snart kjend som beste skreddaren paa lang leid. Og han turvte berre klyppa klædi til, og taka eit par stynger, so arbeidde naali til alt var gjort. Heile byen fekk klædi sine sydde hjaa meister Labakan. Men eitt undrast foik storleg paa: koss han kunde vinna med alt arbeidet aaleine; for

han tok aldri sveinar til hjelpes, og ingen fekk sjaa inn i verkstaden hans, naar han var i arbeid.

Paa den maaten vart innskrifti paa skrinet smaatt um senn til sanning. *Lukke og rikdom* fylgte skreddaren, og han kjende seg glad og nøgd. Naar han stundimillom høyrde gjete prins Omar og alle krigane og sigerferdene hans, daa tenkte «prinsen», hadde vore, med seg:

«Det er nok best aa vera skreddar. Det er ein faarleg ting med denne æra og dette gjetordet.»

Daa soli gladde, tok karavanen i veg att, og naadde snart fram til *Birket el Had* eller Pilgrimsbrunnen. Der ifraa hadde dei berre tri timar att til Kairo.

I Kairo var dei venta, dette bil, og snart vart ferdafylgjet møtt av ein heil flokk vener som kom fraa byen og tok imot dei.

I flokk og fylgje tok dei alle gjenom Bebel Falk-Porten. Dei vilde vita, at det skulde vera lukke med aa gaa igjenom den same porten, der Profeten ein gong for.

Paa torget skildest dei fire turkiske kjøpmennene ifraa grekaren Zaleukos og framandmannen.

Zaleukos og framandmannen vart i fylgje, og Zaleukos viste felagen til eit godt herbyrge

og bad han til middag. Mannen sa takk og lova aa koma, berre han fekk stelt seg og bytt klæde.

Grekaren gjorde seg fyre, og stelte alt vél til rette, til framandmannen skulde koma. Han hadde vorte reint glad i han den stundi dei hadde vore saman. Daa alt var reide, sette han seg burt paa ein benk so lenge, til gjesten kom.

Snart høyrde han tunge mannssteg i troppi og skunda seg fegen burt aat døri, skulde taka imot gjesten sin. Men han skvatt attende som stungen av ein orm, daa døri gjekk upp, og den fælslege *Raudkaapa* stod der framfor han!

Nei, han tok ikkje i miss. Det var same høge, rake vokstren, dei same kvasse augo som blenkte ut or den svarte maska; og den rauda, gullsaua kaapa kjende han for vel att, han hadde ikkje lide *so* lite for hennar skuld.

Zaleukos stod der som stokken or stein. Han hadde lengst tilgjeve dette umennesket. Men no daa han saag han att var det som alle gamle saar braut upp. Alt det han hadde lide kom for han att.

«Kva vil du her, ditt umenneske!» skreik han til denne mannen som stod der paa dørsvilli og ikkje leda seg av flekken. «Sjaa og kom deg herifraa, fyrr eg lyser vaabøn over deg!»

«Zaleukos!» kom det med kjent maal fraa Raudkaapa. «Er det so, du tek imot gjesten din?»

Mannen tok maska av seg, og slo kaapa til-sides. Det var Selim Baruch, framandmannen.

Men Zaleukos vart ikkje trygg for det. Han følte, berre han saag paa gjesten. For vél hadde han drege kjensel paa mannen fraa Vecchio-brui.

Men kor som var, mannen var gjesten hans. Zaleukos baud han til bords og fekk han til sætes, men var ikkje god til aa mæla eit einaste ord.

«Eg skynar nok, kva du tenkjer», sa gjesten, daa dei baae var komne til bords. «Du ser so paa meg. Eg kunde tagt still og aldri kome deg for augo meir. Men eg er deg rekneskap skuldig, og so vaaga eg meg til aa møta deg endaa ein gong, endaa eg ottast du skulde banna meg. Daa høyrde eg sjølv, at du sa ein gong: «*Fedratrui mi krev av meg, at eg skal elska han. Alt i alt er han venteleg usælare, han enn eg.*» Dette var so sant som det var sagt. Og daa tok eg mod til meg. No skal du høyra, koss alt hev bore til:

Eg lyt gaa langt att i tidi, skal du skyna meg heilt.

Eg er fødd i Aleksandria av kristne foreldre. Far min var yngre son av ein fransk adelsmann, og fransk konsul der i byen. Daa eg var tie aar gamal, kom eg til ein morbror min i Frankrike og var der, til revolusjonen braut laus. Daa laut me baae røma or landet og reiste heim til

far. Her vona me, at me skulde faa vera i fred, for hit hadde revolusjonsstormane ikkje naatt. Men det var nok ikkje so vel.

Bror min, ein ung mann som alle venta store ting av, hadde nyst halde bryllaup. Bruri var dotter av ein adelsmann i Florens som hadde busett seg der i byen. Men two dagar etter me kom, vart ho burte, og korkje far hennar eller nokon av oss andre visste kva som hadde vorte av ho. Lenge tenkte me, at ho hadde kann henda vaaga seg for langt ut um byen og vorte teki av røvarar. Det hadde vore likare um so hadde vore. For langt um lenge frette me, at den skamlause tausi hadde rømt av landet med ein ung Neapelmann som ho hadde raaka eit par gonger heime hjaa far sin.

Bror min vart so harm, at han ikkje var til aa styra, og vilde plent ha ho paa straff. Men alt han vann var berre, at me alle kom upp i ulukka. For no skal du høyra, at denne skjemdarhendingi var komi ut over baade Neapel og Florens. Far til drosi for daa paa timen heimatt til Florens, — han vilde hjelpa oss, lét han, men i røyndi var han meint paa aa gjera oss alt det vonde han var god til. Der i Florens slo han det heile burt i inkje, og visste aa faa det so til, at far og bror min vart uppsagde fraa postane sine, sette fast og sende til Frankrike. Her vart dei skulda for landssvik og avretta.

Arme mor, ho gjekk fraa vitet av sorg, og fyrst tie lange maanader etterpaa løyste dauden upp for ho.

Men dei siste dagane ho levde fekk ho vitet att. Daa hadde ho bod etter meg, og tala lognt og klaart um alt som hendt var. Sistpaa bad ho alle gaa ut, so nær som meg, og bad meg retta meg etter siste ynskjet hennar. Eg lova sjølvsagt aa gjera alt kva ho vilde ha meg til.

Daa sette ho i med dei verste skjellsord imot Florens-mannen og dotter hans, og sa eg skulde verta usæl i all æva, um eg ikkje tok hemn over alt det vonde dei hadde gjort imot oss. Ho døydde i armane mine.

Den same hemngiren som alt fyrr hadde lege og volte hjaa meg, braut no laus. Eg gjorde alt me aatte ut i pengar, og lova meg sjølv, at eg ikkje vilde kvila, fyrr eg hadde fenge hemn, um eg so skulde missa livet for den skuld.

Det stod ikkje lenge paa aa koma til Florens. Men eg vaaga ikkje aa gaa for den eg var. Florensmannen hadde nyst vorte borgmeister der i byen og kunde snart gjera ende paa meg, fekk han berre minste njosn um det eg hadde fyre.

Eit slumpehøve hjelpte meg. Ein kveld eg er ute, ser eg ein mann eg tykkjest draga kjen sel paa. Han gjekk og drog seg, seint og ustødt og tyktest grylla og smaabanna for eitkvart, var det likt til.

No kjende eg han att. Det var gamle Pietro, som tente hjaa Florensmannen. I Aleksandria hadde me vore sers fine vener.

Han hadde ikkje venta aa møta meg her, skyna eg, og fyrr han rett visste ord av det, hadde han klagt si naud for meg. Sidan Florensmannen vart borgmeister, var han ikkje til aa kjenna att, sa Pietro. Det var plent uraad aa gjera han til lags, so han hadde si store naud kvar dag med han.

Eg trøysta mannen det beste eg visste, og spaar ikkje paa mynten, og snart fekk eg Pietro til aa lova kva det skulde vera. No var det verste gjort. Eg hadde ein hjipesmann som alltid stod reide til aa sleppa meg inn til uvenen min.

Endeleg hadde eg hemnplanen ferdig. Aa drepa mannen var for liten hemn, tykte eg. Daa var det betre aa drepa den han var mest glad i av alt i verdi, og det var Bianca, dotter hans. Naar alt kom til alt var det daa ho, som hadde fare so skamlauast aat imot bror min; i røyndi bar ho skuldi for alt i hop. So kom daa attpaa den ting, at ho vilde gifta seg for andre gongen no. Det stod fast, ho laut døy. Men sjølv stygdest eg ved aa drepa ho, og heller ikkje Pietro trudde eg til det. Me laut faa ein annan til. Ingen der fraa byen kunde det verta tale um; dei vilde ikkje leggja raad upp imot sin eigen borgarmeister.

Daa kom Pietro paa, at me skulde faa deg, som baade var framand i byen og lækjar att-paa til aa gjera dette.

Resten veit du. Du var berre so ærleg, at eg ottast planen skulde gaa um inkjes for den skuld. Du kjem i hug, koss det gjekk med kaapa, som kom deg i hende.

Pietro opna porten for oss, og han hadde nok hjelpt oss likso trygt ut att, um me ikkje hadde vorte so forstyra av alt det føle me saag, at me vitskræmde rømde paa dør. Eg for min part visste ikkje til meg att, fyrr eg saag eg laag paa kne ned paa ei kyrkjetropp. Du var den fyrste eg kom i hug. Tenk, um dei hadde fenge tak i deg! Eg smette meg burt att til huset, men saag korkje deg eller Pietro. Porten stod uppe, so eg laut vona, du hadde kome deg vel ut.

Sosnart det lyste av dag, rømde eg til Rom. Eg hadde ikkje fred korkje dag eller natt. No trega eg saart, at eg nokortid hadde gjeve meg ut paasovore.

Tenk deg so til, kor forstyra eg vart, daa eg frette eit par dagar etter, at ein gresk lækjar var sett fast, av di han hadde drepe Bianca. Eg var ikkje lenge um aa koma meg attende til Florens. Hadde eg alt fyrr trega paa dette uverket, gjorde eg det tusen gonger meir no, som livet ditt stod paa spel.

Eg naadde fram til Florens same dagen du miste handi di.

Eg er ikkje god til aa skildra kva eg laut lida, daa du steig upp paa rettarstaden og stod der so traust og djerv. Og daa eg saag blodet fossa ut or armstubben din, daa visste eg med meg sjølv, at eg ikkje kunde betre gjera, so lenge eg livde, enn freista gjera livet so lett og ljost for deg, som raad var. Det som sidan hende, veit du. No hev eg berre att aa meldar, kvi eg gjorde denne ferdi.

Ser du, eg fekk ikkje fred for den tanken, at kann henda gjekk du enno der og hata meg. So fann eg paa, at eg vilde vera dagstødt saman med deg ei tid utover, og fortelja deg alt, nett so som det hadde bore til.»

Grekaren hadde sete tagal og ikkje havt augo sine ifraa gjesten. No rette han høgre handi ut til han og var so mild og mjuk i maalet, daa han sa:

«Det var det eg visste, at du var usælare enn eg; denne føle udaaden fær du nok ikkje gløyma so lenge du lever. Eg tilgjev deg av fullt hjarta. Men no lyt du fortelja, koss det kunde bera til, at du kom til oss, som du gjorde, der uti øydemarki. Kva tok du deg til, daa du hadde kjøpt hus til meg i Konstantinopel?»

«Eg snudde heimatt til Aleksandria,» svara hin. «Eg var inn-harm paa alle menneske, helst paa dei som kalla seg «kultur»-folk. Daa

liko eg meg betre i lag med muhammedanfolket mitt.

Ikkje fyrr var eg heimatt komen, so kom Napoleon og franskeheren hans. Eg var ikkje god til aa kjennast ved dei som landsmenner. For meg stod dei berre som folk, som hadde drepe far og bror min. Eg fekk med meg ein flokk unge menn eg kjende. Me gav os i lag med den djerke mameleukk-tjoden, og gjorde franskeheren meir enn *ei* prette. Daa kriga var ende, var eg ikkje huga paa fredsarbeid meir. I lag med ein, som tenkjer sameleis, hev eg sidan levt eit liv i kamp og strid, snart her og snart der. Eg trivst vel hjaa desse folk, og dei ser upp til meg, mest som eg vore kongen deira. Er ikkje folki mine so fine paa det, kann henda, som i Europa, so er daa ovund, æresykje og sjølvkjærleik noko som ikkje finst iblandt dei.»

Zaleukos takka han for det han hadde fortalt, men nekta ikkje for, at han tykte det høvde betre for ein mann som han aa leva i lag med vanlege kristne menneske. Han tok han til slutt i handi og bad han so vent um han ikkje heller vilde leva i lag med *han* den tid han hadde att.

Gjesten saag paa han med augo blanke av taaror.

«No ser eg, du hev tilgjeve meg heilt,» sa han, «og at du held av meg. Hjartans takk for det!»

Han sprang upp og stod der, høg og stor og med slik herremakt i uppsyni, at grekaren stokk.

«Det var eit gildt tilbod,» sa han, «og ein annan vilde ha teke imot, kann henda. Men *eg* er ikkje god til. Hesten min stend såla og ferdug, og tenarane mine ventar. Lev vel, Zaleukos!»

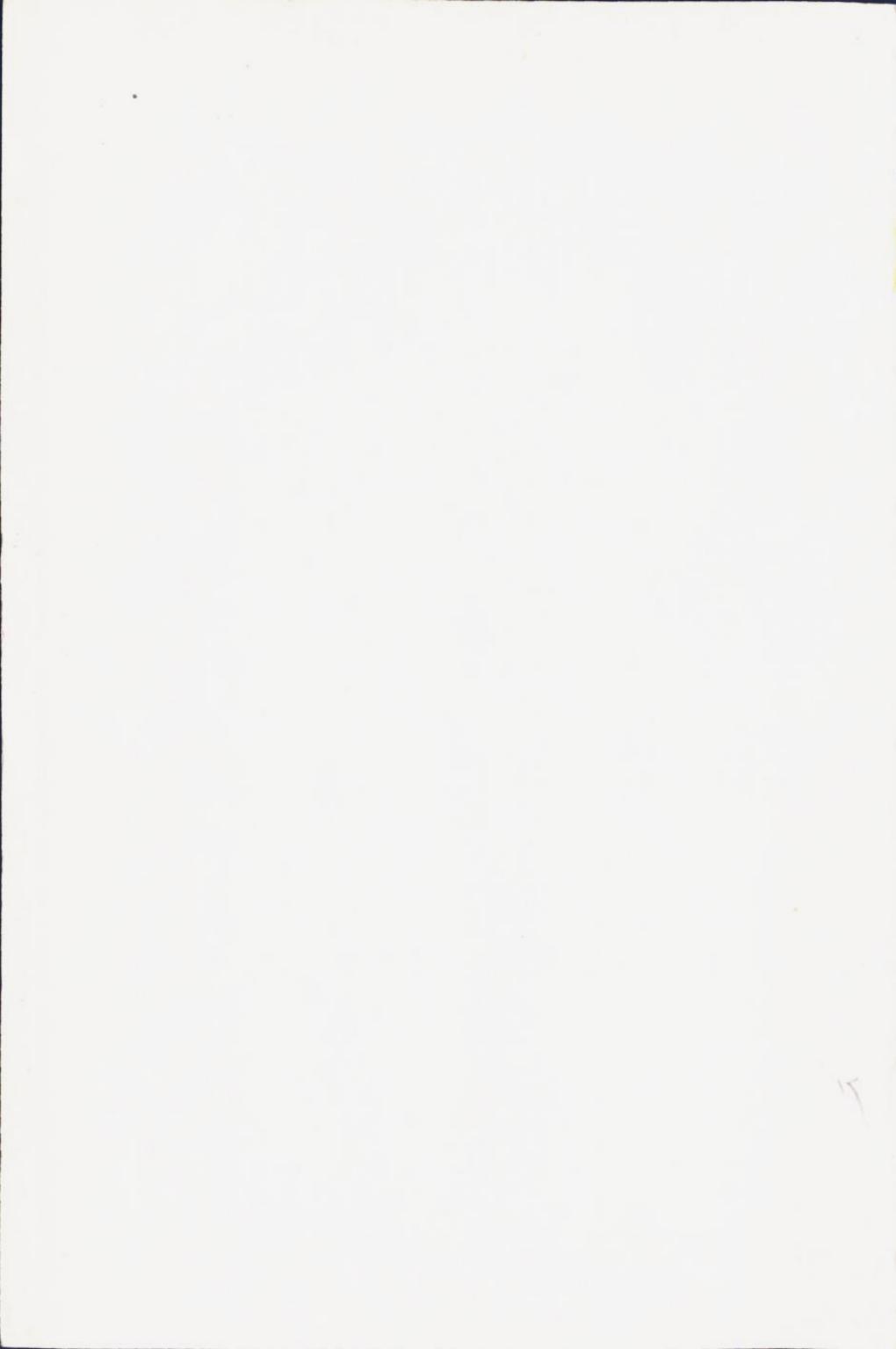
Dei two venene, som lagnaden so underleg hadde ført saman, tok kvarandre i fang, no dei skulde skiljast.

«Men kva er det du heiter? Kva er namnet paa gjesten min som eg aldri kjem til aa gløyma?» spurde grekaren.

Framandmannen saag lenge paa han, tok han endaa ein gong i handi, og sa:

«Dei kallar meg herren i øydemarki. *Eg er røvaren Orbasan.*»

27342

Magasin

Hauff, Wilhelm
Eventyr
ex 1

NARVIK FOLKEBIBLIOTEK
Avdeling for voksne

Depotbiblioteket

93sd 27 342

THE
KING
SOCIETY
FOR
THE
ADVANCE-
MENT
OF
SCIENCE